

УНИВЕРЗИТЕТ У НИШУ
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

МАСТЕР РАД
КРИВИЧНА ПРИЈАВА

Ментор: Проф. др Иван Илић

Студент: Лазар Станковић
број индекса: М 023/22 – О

Ниш, мај, 2024.

САДРЖАЈ:

1.УВОД.....	1
2.НАЧИН САЗНАЊА О ИЗВРШЕНОМ КРИВИЧНОМ ДЕЛУ	5
2.1.Начин сазнања о извршеном кривичном делу у процесном смислу.....	5
3.НАЧИН ПОКРЕТАЊА КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА.....	9
4.КРИВИЧНА ПРИЈАВА.....	11
4.1.Појам и садржина кривичне пријаве.....	11
4.2.Обавезни елементи кривичне пријаве.....	14
4.3.Врсте кривичне пријаве.....	16
4.4.Начин подношења кривичне пријаве.....	19
4.5.Обавеза подношења кривичне пријаве.....	23
5.ПОСТУПАК ЈАВНОГ ТУЖИОЦА ПО КРИВИЧНОЈ ПРИЈАВИ.....	25
6.ОДЛУЧИВАЊЕ ЈАВНОГ ТУЖИОЦА О КРИВИЧНОЈ ПРИЈАВИ.....	34
6.1.Одлагање кривичног гоњења.....	34
6.2.Одбацивање кривичне пријаве.....	36
7.ОДЛУКЕ ПО ПОДНЕТИМ КРИВИЧНИМ ПРИЈАВАМА У ЈАВНОТУЖИЛАЧКОЈ ПРАКСИ.....	43
8.ЗАКЉУЧАК.....	49
9.ЛИТЕРАТУРА.....	51
10.ПРИЛОГ – ФОРМА КРИВИЧНЕ ПРИЈАВЕ.....	54
11.САЖЕТАК И КЉУЧНЕ РЕЧИ.....	55
12.SUMMARY AND KEY WORDS.....	56
13.БИОГРАФИЈА.....	57

1. УВОД

Кривични поступак је облик правног процеса у којем кривичнопроцесни субјекти спроводе низ радњи у различитим фазама поступка, с циљем осуде кривца, заштите невиног, и спречавања самовоље у вођењу поступка и одлучивању.¹

Носиоци главних кривичнопроцених функција (*оптужба, одбрана и суђење*), јесу овлашћени тужилац, окривљени и суд. Овлашћени тужилац може бити јавни тужилац, супсидијарни и приватни тужилац. Јавни тужилац има две кривично процесне функције, у предкривичном поступку се јавља као орган поступка, а у кривичном поступку се јавља као странка пред судом, заступајући оптужбу у поступку за кривична дела за која се гони по службеној дужности.² Због изузетне важности функције јавног тужиоца, *Устав* Републике Србије је дефинисао чланом 155. јавно тужилаштво као државни орган, који гони учиниоце кривичних дела и других кажњивих дела и врши друге надлежности којима се штити јавни интерес одређен законом.³

У Србији, као и остатку континенталне Европе, на јавно тужилаштво се гледао као на правосудни орган⁴. Дакле, јавно тужилаштво јесте самостални државни орган, али за разлику од суда није независан државни орган. Јавно тужилаштво врши посебну правосудну функцију, коју обавља у систему државне извршне власти, и према својој правној природи је посебан управно правосудни орган.⁵ Такав положај, јавно тужилаштво задржава до почетка кривичног поступка, када добија и функцију странке.⁶ Јавно тужилаштво је централизован и хијерархијски уређен орган, јавно тужилаштво Републике Србије чини Врховно јавно тужилаштво, апелациона јавна тужилаштва, виша јавна тужилаштва, основна јавна тужилаштва и тужилаштва посебне надлежности.⁷ Основно

---

¹ Roxin С. Schünemann В. (2009), *Кривично процесно право*, Минхен, 26. издање, издавач „С.Н. Веck“, стр. 3.

² Кнежевић С. (2019), *Кривично процесно право, Општи део*, Ниш, Правни факултет Универзитета у Нишу, стр. 105.

³ *Устав Републике Србије* Сл. гласник РС", бр. 98/2006 и 115/2021, чл.155.ст.1.

⁴ Seiler S. (2009), *Кривично процесно право*, Веч, 10. прерађено издање „Facultas. wuv“, стр. 80.

⁵ Кнежевић С. (2019), *Кривично процесно право, Општи део*, Ниш, Правни факултет Универзитета у Нишу, стр. 141.

⁶ Roxin С. (1998), *Кривично процесно право*, Минхен, 25. издање, издавач „С.Н. Веck“, стр. 57.

⁷ *Закон о јавном тужилаштву*, "Сл. гласник РС", бр. 10/2023, чл.13.ст.1.

јавно тужилаштво оснива се за подручје једног или више основних судова, где *Закон о јавном тужилаштву*, чланом 25. и 35. односно чланом 45. *Законика о кривичном поступку*, бланкетном диспозицијом одређује стварну надлежност основног јавног тужилаштва.

У складу са наведеним, утврђује се да је основно јавно тужилаштво надлежно за гоњење учинилаца кривичних дела за која се гони по службеној дужности⁸ за која кривична дела је предвиђена новчана казна или казна затвора до десет година и десет година, ако за поједино кривично дело није надлежно друго јавно тужилаштво.⁹

Кривична пријава представља писани или усмени акт којим се јавни тужилац обавештава да је извршено кривично дело које се гони по службеној дужности – постоје чињенице које указују да је оно извршено. Као таква кривична пријава регулисана је одредбама *Законика о кривичном поступку*. *Законик о кривичном поступку* предвиђа да се за кривична дела за која се гони по службеној дужности кривична пријава подноси надлежном јавном тужиоцу, писмено, усмено, или другим средством, али је у пракси уочено да се у великом броју случајева кривична пријаву прво подноси полицији.

Предмет рада дакле, представља кривична пријава. Циљ рада се огледа у томе да прикажемо основне појмове унутар предметне проблематике, да анализирамо узрочно – последичне везе. Конкретно, у оквиру наше теме, потребно је истражити и приказати дефинисање појма кривичне пријаве, њених основних елемената, класификацију врста кривичне пријаве и начина подношења кривичне пријаве.

Конкретан циљ рада је да се применом научних метода дође до сазнања о одлукама по поднетим кривичним пријавама у јавнотужилачкој пракси у Основном јавном тужилаштву у Врању у периоду од 2020. до 2022. године, како би на конкретном примеру показали тероијска становишта.

Основни начин на који јавни тужилац сазнаје да је учињено кривично дело за које се гони по службеној дужности јесте путем подношења/пријема кривичне пријаве. Кривична пријава нема процесни значај, не може се употребити као доказ у поступку већ представља само обавештење о учињеном кривичном делу за које се гони по службеној дужности,

---

⁸ *Законик о кривичном поступку*, "Сл. гласник РС", бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014, 35/2019, 27/2021 - одлука УС и 62/2021 - одлука УС, чл.43.ст.1. и 2.

⁹ *Закон о уређењу судова*, "Сл. гласник РС", бр. 10/2023, чл.24.ст.1.

односно о могућности да је такво дело учињено. По свом садржају и форми, кривична пријава је слободан кривичнопроцесни акт, којим физичко или правно лице обавештава надлежног јавног тужиоца о томе да је извршено кривично дело и при томе указује или не указује на одређено лице као евентуалног извршиоца тог кривичног дела. Кривична пријава би требало да садржи опис догађаја, време, место, начин, средство извршења предметног кривичног дела, а уколико је поднета од стране МУП-а, и опис свих предузетих процесних радњи, како би јавни тужилац имао сазнања о тренутно утврђеном чињеничном стању, односно потпуна и квалитетна кривична пријава треба да одговори на тзв. златна питања криминалистике у вези са кривичним догађајем.

Циљ мастер рада јесте да укаже на поступак подношења кривичне пријаве, значај кривичне пријаве за покретање и вођење поступка од стране јавног тужиоца против учиниоца кривичног дела, последице подношења кривичне пријаве, као одлуке које јавни тужилац доноси по поднетим кривичним пријавама. Из овако постављеног предмета и циља рада произилази и његов теоријски и практичан значај.

Теоријски значај рада огледа се у начину дефинисања садржине кривичне пријаве, која иначе није предвиђена законом, радњама које јавни тужилац предузима по пријему кривичне пријаве у зависности од садржине кривичне пријаве, различитих начина подношења кривичне пријаве и одлукама које јавни тужилац доноси по поднетим кривичним пријавама. Практичан значај рада огледа се у изучавању феноменологије различитих јавнотужилачких одлука по поднетим кривичним пријавама, у зависности од различитих фактора у смислу прикупљених доказа, тежине кривичног дела које се огледа кроз прописану казну, и осталих законом прописаних услова за предузимање кривичног гоњења од стране јавног тужиоца.

На основу циља рада у оквиру емпиријског дела рада пошли смо од основне хипотезе:
X0: Поступање јавног тужиоца по пријему кривичне пријаве, одређује даљи правац кривичног гоњења.

Могуће је поставити следеће посебне хипотезе:

X1: Да би се кривични поступак водио у складу са свим законом прописаним начелима потребно је да јавни тужилац приликом обављања својих дужности и овлашћења по

пријему кривичне пријаве делује на два начина - и као државни орган и као процесна странка у поступку.

X2: У судској пракси је приметан тренд повећања укупног броја непосредних оптужења из године у годину.

Предочени текст је у раду обликован методом дескрипције. Метода теоријске анализе садржаја користи се у стварању теоријске основе истраживања са циљем да се расветли проблем истраживања и тиме омогући одређивање предмета истраживања, дефинисање основних појмова, да се утврде циљеви рада и истраживачке хипотезе. У емпијском делу рада коришћена је метода студије случаја која представља једну од истраживачких метода која се ослања на један случај. Када се усмеримо на један случај, можемо да дамо детаљна запажања током дужег временског периода.

2. НАЧИНИ САЗНАЊА О ИЗВРШЕНОМ КРИВИЧНОМ ДЕЛУ

Постоји велики број начина и извора сазнања који показују да:

- се припрема одређено кривично дело
- је дошло до извршења одређеног кривичног дела
- је индивидуално одређено лице извршило одређено кривично дело.

Дакле, за одређено кривично дело можемо сазнати на следеће начине:

- делатност органа унутрашњих послова
- делатност радних организација, предузећа и других асоцијација грађана
- делатност других државних органа
- пријава оштећеног
- пријава грађана (сведока)
- анонимне и псеудонимне пријаве
- самопријављивање
- јавно поговарање.¹⁰

У наставку ћемо приказати како се одвија поступак у односу на начине сазнања:

2.1. Начин сазнања о извршеном кривичном делу у процесном смислу

Кривична пријава као извор сазнања

Један од честих начина сазнања за кривична дела јесте и кривична пријава, која представља и предмет овог рада. Кривична пријава је процесни акт којим се надлежни јавни тужилац обавештава о извршеном кривичном делу за које се гони по службеној дужности¹¹. Кривична пријава представља свако обавештење које је дато у писменом или усменом

---

¹⁰ Водинелић В. (1996) *Криминалистика*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, стр. 44.

¹¹ Кнежевић С. (2019), *Кривично процесно право, Посебни део*, Ниш, Правни факултет Универзитета у Нишу, стр. 16.

облику и које има циљ да укаже на само постојање кривичног дела, за које се гони по службеној дужности или да се покрене процес кривичног гоњења одређеног лица.

Кривичну пријаву могу поднети физичка и правна лица¹², односно оштећени, државни органи, организације удруженог рада и сведоци. Када је реч о пријави оштећеног, лице које је оштећено у кривичном делу по правилу само подноси пријаву за то дело код неких кривичних дела (нпр. сексуални деликти), ово је једини начин сазнања за учињено кривично дело.

Оштећено лице пријаву може поднети писменим или усменим путем јавном тужиоцу или органу унутрашњих послова.

Када је пак реч о пријавама организација удруженог рада (предузећа), према Закону о кривичном поступку све поменуте организације јесу дужне да пријаве сазнања о извршеним кривичним делима по службеној дужности, без обзира ко је кривичним делом оштећен та организација јавља се као подносилац пријаве за кривично дело.

Када је реч о пријавама које подносе инспекцијске службе (које представљају стручне службе које у области привредног пословања врше контролу и при том откривају прекршаје, привредне преступе и друга кривична дела) имају дужност да пријаве кривична дела.

Следеће су пријаве здравствених радних организација а где се подразумевају све клинике, болнице, диспанзери, амбуланте и службе хитне помоћи које су често у прилици да сазнају за појединачне врсте кривичних дела. Поменуте службе имају обавезу да пријаве надлежним органима почињено кривично дело, било усменим или писменим путем.

На последњем месту су пријаве грађана који могу бити очевици кривичних дела или на неки други начин доћи до сазнања о учињеном кривичном делу.

Анонимне и псеудонимне пријаве

Ова врста сазнања о постојању кривичних дела подразумева писмена обавештења чији је подносилац непознат. Анонимна достава је непотписана, а псеудонимна је потписана измишљеним именом. Постоји велики број мотива према којима се подносе исте – добронамерне, злонамерне и обмањујуће.

---

¹² *Ibidem.*

Говорећи о добронамерним, можемо рећи да њих подносе добронамерни грађани у жељи да обавесте надлежне органе о припремама које се врше ради извршења одређеног кривичног дела, или пак о већ учињеном кривичном делу и његовом учиниоцу. Разлози који се наводе за анонимност лица које пријављује кривично дело јесу различити а можемо навести неке од њих нпр. страх од освете, родбинске везе, избегавање сведочења пред судом.

За разлику од њих злонамерне кривичне пријаве поднете су од стране злонамерних грађана, који такође пак имају велики распон мотива за пријаву, као нпр. мржња, љубомора, освета и сл.

Када је реч о обмањујућим кривичним пријавама, можемо рећи да њих често подносе сами извршиоци кривичних дела или његови саучесници у жељи да унесу дезинформацију или погрешно усмере рад на расветљавању извршеног кривичног дела.

У пракси највећи број добронамерних пријава јесу истините а злонамерних и обмањујућих јесу лажне. Док се не провери садржина кривичне пријаве ниједна се дојава не сме сматрати истинитом и веродостојном.

Самопријаве

У одређеним случајевима, о извршењу одређеног кривичног дела сазнајемо када се поједина лица самопријављују као учиниоци истих – то најчешће чине усмено. Када је реч о веродостојности истих, самопријаве могу такође бити и истините али и лажне. Истините подносе прави извршиоци одређених кривичних дела, а најчешће је реч о лицима која су починила кривично дело у афектном стању, из нехата. Такође, у пракси се дешава да се лице пријави као извршилац кривичног дела како би на тај начин покрили себе за друга кривична дела која су извршили.

Лажно самопријављивање је случај када се лице пријави да је починило одређено кривично дело, а да заиста није већ је то дело починило друго лице. Мотиви за ову врсту пријава су такође бројни, а могу се сврстати у две групе. У прву групу спадају мотиви: љубав према правом учиниоцу због чега се преузима одговорност на себе а на другом су мотиви ниске побуде као нпр. благост закона према малолетницима, новчана награда.

Непосредно сазнање

У случају да јавни тужилац буде очевидац извршења кривичног дела, било на самом месту извршења, на главном претресу, преко медија или путем комуницирања са државним органима, установама или грађанима, ради се о непосредном сазнању о извршењу кривичног дела¹³, где су последице исте као да је примио кривичну пријаву. Уколико се ради о кривичном делу за које се гони по службеној дужности, дужан је покренути кривични поступак.

Глас (фама)

Сазнање о извршеном кривичном делу може бити и посредно. У ситуацији када на одређеном ужем или ширем простору, неодређени број лица рашири глас (фаму) о извршеном кривичном делу¹⁴, без обзира на степен уверења, јавни тужилац би имао обавезу да предузме радње усмерене ка покретању кривичног поступка. Овај начин сазнања се још назива и јавно поговорање, односно представља сазнање о одређеном кривичном делу путем проношење вести о томе да је извршено неко кривично дело, или да је индивидуално одређено лице извршило неко кривично дело за које се гони по службеној дужности¹⁵. Може бити истинито, делимично истинито или измишљено.

Делатност органа унутрашњих послова – криминалистичке радње

Овај поступак се одвија у процесу благовременог сазнања о свим чињеницама које указују или доказују да је дошло до извршења одређеног кривичног дела – на основу тих чињеница може се утврдити и пронаћи починилац истог.

Расветљавање случаја и откривање се дешава применом одговарајућих метода. Сам процес представља карактеристичну оперативну делатност. Поред тога, у оквиру расветљавања одређеног кривичног дела подразумева се спровођење и употреба одређених тактичких мера и средстава уз помоћ којих се долази до почетних сазнања о одређеним кривичним делима и њиховим учиниоцима. О поменутих радњама и лицима се планским,

---

¹³ *Ibidem*, стр. 19.

¹⁴ *Ibidem*, стр. 19.

¹⁵ Водинелић В. (1996) *Криминалистика*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, стр. 48.

смишљеним и организованим поступањем запажају (и на тај начин се долази до сазнања) сазнања.

Службена лица, врло често у пракси не могу све самостално лично да примете и виде, па у свом деловању се често оријентишу на основу помоћи коју им пружају грађани.

3. НАЧИНИ ПОКРЕТАЊА КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА

Вођење сваког кривичног поступка подразумева присуство већег броја лица, као што су судија, тужилац, окривљени, сведоци, судски вештаци и сл. Сва ова лица називају се кривично процесним субјектима и у кривичном поступку имају одређена права и обавезе.

Редовни кривични поступак покреће се доношењем наредбе о спровођењу истраге и потврђивањем оптужнице којој није претходила истрага.

Посебни поступци: *доношењем решења о одређивању притвора пре подношења оптужног предлога у скраћеном поступку одређивањем главног претреса или рочишта за изрицање кривичне санкције у скраћеном поступку, одређивањем главног претреса у поступку за изрицање мере безбедности обавезног психијатријског лечења.*

Странке у кривичном поступку су тужилац и окривљени.

Тужилац је странка која предузима кривично гоњење извршиоца кривичног дела пред судом. У домаћем процесном праву, поред државног или јавног тужиоца, оптужбу могу заступати и оштећени као тужилац и приватни тужилац. Државни тужилац (јавни тужилац) предузима кривично гоњење извршилаца оних кривичних дела за чије кажњавање је због њихове друштвене опасности, заинтересовано читаво друштво и где се гоњење предузима без обзира на став лица које је овим делима оштећено. Реч је о тзв. кривичним делима за која се гоњење предузима по службеној дужности. Оваква улога јавног тужиоца, инспирисана је институтом тужиоца који је карактеристичан за Англо – Амерички систем кривичног поступка, у којем је истрага у надлежности јавног тужиоца, а суђење је организовано као двострани поступак између странака, тужиоца и окривљеног, а суд има

више пасивну улогу.¹⁶ Дакле, ради се о типичном начелу акузаторности, функција кривичног гоњења и функција пресуђења су одвојене, а кривично гоњење је препуштено тужиоцу.¹⁷

Оштећени као тужилац је лице чије је лично или имовинско право повређено извршењем кривичног дела, које предузима или наставља кривично гоњење лица за које постоји основана сумња да је извршило кривично дело за које се гони по службеној дужности, у случају да државни тужилац који је првенствено надлежан, одбаци кривичну пријаву или одустане од даљег кривичног гоњења. Приватни тужилац је лице које покреће кривични поступак због повреде приватних интереса. Реч је о лакшим кривичним делима, која су изричито у закону предвиђена као кривична дела за која се гоњење предузима по приватној тужби, за која није предвиђено гоњење од стране јавног тужиоца. Такође, у поједним случајевима када и воља оштећеног има утицај на покретање и ток кривичног поступка, за кривична дела за која се гони по службеној дужности, долази се до закључка да начело официјалности, трпи одређена ограничења.¹⁸

Кривична пријава је врста правног документа који даје опис конкретних кривичних дела за која се осумњичени за кривично дело терети. У већини јурисдикција, кривичну пријаву обично подноси државни тужилац или локални окружни тужилац након што утврди да је полиција прикупила довољно доказа да званично оптужи осумњиченог. Дакле, процес формалног подизања оптужнице против осумњиченог обично иде много брже када тужилац поднесе кривичну пријаву. Тужилац може формирати предмет и тражити истрагу када из медија сазна за евентуално кривично дело.

Јавни тужилац је дужан по службеној дужности да покрене поступак кад су за то испуњени правни услови, јер без његове оптужбе, односно поступања по пријави нема ни кривичног поступка. Поред уобичајних последица поднетих кривичних пријава, закон у одређеним случајевима прописује посебне последице подношења кривичне пријаве. Тако, поднета кривична пријава сматра се благовременом приватном тужбом под условом да је

---

¹⁶ Илић И. (2020.), „The impact of the adversalization of criminal proceedings on the procedural position and the relationship between the police and the public prosecutor“, International Scientific Conference „Towards Better Future: Human Rights, Organised Crime and Digital Society“, стр. 220.

¹⁷ Hausmaninger H. (2000), *Аустријски правни систем*, Хаг, друго издање, „Manzsche Verlag“ универзитетска књижара, стр. 185.

¹⁸ Falchi G.F. (1934), *Извешно процесно право*, Део I: Теорија, Падова, стр. 114 -115.

поднета у року предвиђеном у Законика за приватну тужбу. Наиме, ради се о ситуацији ако је оштећени поднео кривичну пријаву, а у току поступка се утврди да се ради о кривичном делу за које се гоњење предузима по приватној тужби. Други посебан случај је у скраћеном поступку за кривична дела за која је прописана новчана казна или казна затвора до 5 година. Ако је у том поступку пријаву поднео оштећени, а јавни тужилац у року од месец дана по пријему кривичне пријаве не поднесе оптужни предлог нити обавести оштећеног да је одбацио пријаву, оштећени има право да као тужилац предузме гоњење подношењем оптужног предлога суду.

4. КРИВИЧНА ПРИЈАВА

4.1. Појам и садржина кривичне пријаве

Наш законодавац није дефинисао појам кривичне пријаве, а у теорији се овај појам дефинише на бројне начине. „Кривична пријава се одређује као кривичнопроцесни акт којим физичко или правно лице обавештава надлежног јавног тужиоца о томе да је извршено кривично дело и при томе указује, или не указује, на одређено лице као евентуалног извршиоца тог кривичног дела.”¹⁹ Према другој дефиницији, „кривична пријава је обавештење у усменој, писменој или некој другој форми о постојању сумње да је учињено кривично дело, дато с циљем да се покрене кривични поступак.”²⁰ Како год да се теоријски дефинише појам *кривична пријава*, сва значења подразумевају два кључна елемента: да се ради о обавештењу о потенцијално незаконитом делу и да се предаје јавном тужиоцу.

„Кривична пријава има значајну улогу као акт којим јавни тужилац добија сазнање о постојању основа сумње да је одређено лице или непознато лице учинило кривично дело. Кривична пријава зато не мора да има посебну форму или садржину, јер она нема правно дејство, нити је њен садржај на било који начин ограничавајући за јавног тужиоца. Свако инсистирање на одређеном формализму могло би да угрози основни, а рекло би се и једини циљ коме кривична пријава треба да послужи, а то је иницирање кривичноправног прогона осумњиченог од стране јавног тужиоца, односно полиције.”²¹

---

¹⁹ Илић, Г. П., Мајић, М., Бељански, С., Трешњев, А. (2013). *Коментар Законика о кривичном поступку*, Београд, стр. 654.

²⁰ Симовић, М., Симовић, Н. (2011). *Кривично процесно право II, посебни део*. Источно Сарајево, стр. 23.

²¹ Радуловић, Д. (2009). *Кривично процесно право*. Подгорица, стр. 256.

Кривична пријава, као извор сазнања о учињеном кривичном делу, не представља неки формални акт. Као што није дефинисан њен појам, тако није одређена ни њена садржина, па кривична пријава нема обавезну форму, односно обавезне елементе садржине. Садржина и форма нису прописане да се не би спутавала иницијатива подносиоца пријаве.²² „Суштина њеног подношења јесте да јавни тужилац, као орган кривичног гоњења, буде обавештен о постојању основа сумње да је учињено кривично дело и да се трагом тог сазнања покрене механизам провера њених навода, који је јасно прописан одредбама о предистражном поступку.”²³ Основна теза његовог аргумента је да јавни тужилац, као орган гоњења, треба да буде свестан сваке основане сумње да је кривично дело почињено и да се на основу тог сазнања започне механизам за проверу њених тврдњи, што је изричито наведено у одредбама предистражног поступка. Сваки нагласак на формалности ризикује да угрози декларисану сврху подношења кривичне пријаве. Ипак, када се као подносилац кривичне пријаве јавља полиција тада постоје одређена форма и садржина кривичне пријаве.

Одредбе *Законика о кривичном поступку*, налажу да полиција, на основу прикупљених сазнања, сачини кривичну пријаву у којој наведе доказе које је открила приликом прикупљања информација, али не садржи изјаве које су конкретни грађани дали приликом давања информација. Полиција ће, поред кривичне пријаве доставити и све додатне материјале који би могли бити од помоћи за несметано одвијање поступка, укључујући предмете, скице, фотографије, извештаје који су прикупљени, списе о предузетим радњама и мерама, службене белешке, изјаве и друге материјале.

Законски је прописана претходно наведена обавеза пријаве кривичних дела за која се гони по службеној дужности и сам начин подношења таквих пријава.

Међутим, имајући у виду одредбу *Кривичног законика* којом је прописано кривично дело, непријављивање кривичног дела и учиниоца, може се рећи да не постоји обавеза пријављивања свих кривичних дела за која се гони по службеној дужности. Према члану 285. *Овлашћења јавног тужиоца* наводи се следеће:

---

²² Васиљевић, Т., Грубач, М. (2013). *Коментар Законика о кривичном поступку*. Београд, стр. 511-512.

²³ Воштинић М. (2023): *Кривична пријава – теоријски и практични аспекти*, Часопис Безбедност, стр. 122 – 139.

„Јавни тужилац руководи предистражним поступком. Ради вршења овлашћења из става 1. овог члана јавни тужилац предузима потребне радње ради гоњења учинилаца кривичних дела. Јавни тужилац може наложити полицији да предузима одређене радње ради откривања кривичних дела и проналажења осумњичених. Полиција је дужна да изврши налог јавног тужиоца, као и да га о предузетим радњама редовно обавештава. У случају непоступања полиције по налогу, јавни тужилац ће поступити у складу са чланом 44. ст. 2. и 3. овог законика. У току предистражног поступка јавни тужилац је овлашћен да од полиције преузме вршење радње коју је полиција на основу закона самостално предузела.”²⁴

Дакле, може се тврдити да не постоји обавеза да се поднесу све кривичне пријаве за које се неко терети по службеној дужности. У суштини, ово кривично дело инкриминише непријављивање учиниоца или кривично дело за које је прописана казна доживотног затвора, или дело за које је забрањена казна затвора од пет година или строжа казна ако је службено или одговорно лице сазнало за кривично дело у вршењу своје дужности и намерно пропустило да то пријави.

Из тога произилази да је, упркос декларацији Законика да су државни и други органи, правна и физичка лица дужни да пријаве кривична дела за која се гони по службеној дужности, такво непоступање за кривична дела за која није прописана казна доживотног затвора, тј. непријављивање ових дела не представља чињенични опис извршења неког од кривичних дела против правосуђа, па је самим тим постало и дискутабилно прописивање њихове обавезе пријављивања.²⁵ То би била такозвана факултативна кривична пријава јер постоји морална, а не законска обавеза пријављивања кривичног дела.

Према Закону, особа која подноси кривичну пријаву мора да пружи све доказе који су му доступни и да предузме кораке да заштити све потенцијалне доказе, укључујући све физичке остатке са места кривичног дела и било које оруђе које се користило за извршење кривичног дела. Логично је да подносилац кривичне пријаве, а који је често жртва кривичног дела, наводи и доказе који поткрепљују своје тврдње јер се тиме повећава вероватноћа да ће његове тврдње бити предмет даљег кривичног поступка, што би могло довести до осуде на крају. Други део ове клаузуле, који налаже неопходност предузимања радњи ради заштите доказа кривичног дела и предмета на којима је или уз помоћ којих је

---

²⁴ Законик о кривичном поступку, Сл. гласник РС, бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014, 35/2019, 27/2021 - одлука УС и 62/2021 - одлука УС., члан 285.

²⁵ Бејатовић, С. (2019). *Кривично процесно право*. Београд, стр. 374.

оно извршено, подразумева пре свега одговорност надлежних органа унутрашњих послова. Изазовно је предвидети да ће просечан грађанин активно тражити доказе и разумети шта то значи у кривично – правном контексту.

„Неподношење доказа уз кривичну пријаву нема никакве правне последице, јер управо органи гоњења у предистражном поступку, а то су јавни тужилац и полиција, треба да обезбеде доказе. Иначе, у ранијем *Законику о кривичном поступку* СРЈ није постојала одредба којом би било одређено да ће се уз кривичну пријаву поднети и докази и предузети мере да се сачувају материјални трагови, док је, супротно томе, у *Законику о кривичном поступку* СФРЈ постојала наведена одредба.”²⁶

4.2. Обавезни елементи кривичне пријаве

Подносилац кривичне пријаве навешће доказе који су му познати и предузеће мере да би се сачували трагови кривичног дела и предмети на којима се или помоћу којих је учињено кривично дело и други докази. Према члану 280. ЗКП²⁷ кривична пријава се подноси надлежном јавном тужилаштву, писмено, усмено или другим средством. Према наредном члану: да би се по њој могло поступати, кривична пријава треба да садржи: назив органа коме се подноси, све расположиве личне податке о учиниоцу (уколико није поднета против непознатог учиниоца), чињенични опис догађаја који се пријављује, докази који се предлажу у прилог тврдњи изнетих у кривичној пријави: *Кривична пријава не мора да садржи правну квалификацију кривичног дела. Подносилац може навести личне податке, а може бити и анонимна.*

---

²⁶ Вошгинић М. (2022), *Кривична пријава – теоријски и практични аспекти*, *Часопис безбедност*, 1/2023., стр. 131.

²⁷ *Законик о кривичном поступку*, Сл. гласник РС, бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014, 35/2019, 27/2021 – одлука УС и 62/2021 – одлука УС

Уколико подносилац кривичне пријаве одговори на следећа питања омогућиће лакше и ефикасније поступање тужилаштва:

- ШТА се десило – (да ли се ради о кривичном делу)
  - ГДЕ се десило – (место извршења)
  - КАДА се десило – (време извршења)
  - КАКО је извршено – (начин извршења)
  - ЧИМЕ је извршено – (средство извршења)
- С КИМЕ је извршено – (колико лица је учествовало у извршењу кривичног дела)
  - ЗАШТО се десило – (мотив извршења)
  - КО је учинилац – (најважније питање)
- НАД КИМ је извршено – (објекат напада, жртва)

28

Кривичну пријаву са прилозима потребно је подносити у два примерка у штампаној форми или читљивим рукописом.

Питање шта учинити у случају лажне пријаве анонимног непотписаног подносиоца пријаве или подносиоца пријаве који се лажно идентификовао појављује се с обзиром на технику састављања и подношења. Треба разликовати потпуну и непотпуну кривичну пријаву у погледу изношења података о незаконитом понашању, учиниоцу и доказима јер Законик није прецизирао обавезни садржај кривичне пријаве.

Будући да јавни тужилац пре доношења одлуке обично од полицијских управа тражи потребне информације, поступак траје дуже када се поднесе непотпуна кривична пријава, односно она која не даје довољно основа за покретање кривичног поступка. Недостатак потпуних информација о конкретним стварним аспектима радње извршења, времену и месту извршења кривичног дела, као и нејасноћа око тога да ли је кривично дело почињено у одређеним околностима или је реч о несрећном случају, најчешћи су примери како су подаци о кривичном делу непотпуни. Пријава неидентификованог извршиоца је посебна врста непотпуне пријаве.

Поред тога, недостатак доказа је најчешћи узрок који пријаву чини непотпуном.

---

²⁸ Илустрација урађена од стране аутора рада према интернет извору: <https://drugo.ojt.rs/podnosenje-krivicnih-prijava/>

4.3. Врсте кривичне пријаве

Теорија не само да је дефинисала појам кривичне пријаве, већ је и поделила кривичне пријаве према различитим критеријумима.

Тако се оне деле на:

- друштвене и личне према подносиоцу, односно према томе да ли кривичну пријаву подносе грађани или државни органи и друга законом одређена правна лица.
- Према начину подношења, кривичне пријаве се деле на оне које се подносе писмено, усмено или другим средствима.²⁹
- Постоје и многе друге поделе, и то на факултативне и облигаторне, непосредне и посредне, потпуне и непотпуне, потписане и анонимне, истините и лажне.³⁰

Дакле, према начину подношења, кривична пријава може бити **писмена** или **усмена**. У случају када се пријава подноси усмено, пријавилац ће се упозорити на последице лажног пријављивања. О усменој пријави обавезно се саставља записник који потписује подносилац пријаве, а ако је пријава саопштена телефоном, сачиниће се службена забелешка. Писмено поднесена пријава може бити потписана или анонимна. Садржина кривичне пријаве може да буде како лажна тако и истинита, односно потпуна, делимично потпуна или непотпуна, зависно од пружања података указима о кривичном делу, учиниоцу и доказима.³¹

Како је већ речено, према нашем законодавству, кривична пријава може дакле бити **службена** или **приватна** – у односу на то да ли долази од власти или неког органа власти или пак од приватног лица. Конкретно, ова подела кривичне пријаве је од значаја за питање о дужности пријављивања и за питање о томе колико се вере може поклонити пријави. У првом реду, службена пријава долази од стране полицијских власти и њених органа који су

---

²⁹ Бејатовић, С. (2019). *Кривично процесно право*. Београд, стр. 375.

³⁰ Бубаловић, Т., Пивић, Н. (2014). *Кривично процесно право – Посебни део*. Зеница, стр. 271.

³¹ Бејатовић С. (2010). *Кривично процесно право, друго допуњено издање*, Службени гласник, Београд, стр. 385.

својом службом позвани на чување правног поретка државе и јавне безбедности, али може доћи и од сваке друге врсте власти – државне или самоуправне.³²

Службену кривичну пријаву је дужан да поднесе и суд кад у току поступка (кривичног или грађанског), коме не присуствује јавни тужилац буде извршено или откривено кривично дело које се гони по службеној дужности. Она може потећи и од сваке друге власти, државне и самоуправне. Подносилац службене кривичне пријаве је дужан да наведе доказе који су му познати и да предузме мере да се сачувају трагови кривичног дела, предмети на којима је или помоћу којих је учињено кривично дело и други докази.³³ Дакле, службена пријава се упућује у првом реду државном тужиоцу у месту надлежног суда. Искључиво када постоји опасност због одлагања, службена пријава се може упутити и локалном суду у коме се налази власт или њен орган који пријаву подноси.

Због тога што представља услугу јавном тужиоцу и јавном поретку, кривична пријава као просто обавештавање о извршеном кривичном делу је акт без одређене форме и садржине. Циљ је да се не спутава иницијатива пријавилаца. По природи ствари, службена кривична пријава треба да буде писана и да садржи опис догађаја, податке о начину, месту и времену извршења и личне податке о учиниоцу кривичног дела, ако је познат. Законик одређује само дужност подносиоца службене кривичне пријаве да наведе доказе који су му познати. Орган унутрашњих послова саставља службену кривичну пријаву на основу прикупљених обавештења и у њој наводи доказе за које је тим путем сазнао, не уносећи садржаје изјава које су му поједини грађани дали. Уз кривичну пријаву, орган унутрашњих послова доставља и предмете, скице, фотографије, прибављене извештаје, списе о предузетим мерама и радњама, службене забелешке, изјаве и други материјал који може бити користан за успешно вођење поступка. Ако орган унутрашњих послова после подношења кривичне пријаве сазна за нове чињенице, доказе или трагове кривичног дела, дужан је да о томе прикупи потребна обавештења и да нови извештај, као допуну кривичне пријаве, достави јавном тужиоцу. Пријава органа унутрашњих послова мора да садржи и обавештења о истражним радњама које је тај орган евентуално предузео због опасности од

---

³² Грубач М. (2006). *Кривично – процесно право*, четврто измењено и допуњено издање, Службени гласник, Београд, стр. 369.

³³ *Ibidem*.

одлагања или због недоласка истражног судије на лице места, као и податак о евентуалном лишењу слободе осумњиченог.

Када говоримо о **приватној пријави** она може доћи и од самог окривљеног лица па је тада реч о тзв. самопријави или од оштећеног лица или пак неког трећег лица тзв. *денунцијација* или пријава у ужем смислу. Приватна кривична пријава потиче од грађана или правних лица који нису обавезни да је поднесу по својој службеној дужности. По правилу, подношење приватне кривичне пријаве не спада у правну, већ само моралну дужност подносиоца³⁴ (*свако треба да пријави кривично дело за које се гони по службеној дужности*). То је добровољна приватна кривична пријава. Подношење приватне пријаве је обавезно само у случају кад је у Кривичном законнику предвиђено да непријављивање кривичног дела или његовог припремања представља кривично дело. То је обавезна приватна кривична пријава. Подносиоци приватних кривичних пријава су најчешће оштећени, како смо већ рекли али то може да буде и свако друго лице, па и сам извршилац кривичног дела или његови саучесници (самопријава). Подношење лажне кривичне пријаве, како приватне тако и службене, кривично је дело укључујући и лажно самопријављивање.

Према другој подели, пријава може бити **обавезна** или **добровољна**.³⁵

Службена пријава је обавезна јер су према закону све власти и њихови органи дужни да пријаве кривична дела државном тужиоцу. Приватна пријава је по правилу добровољна јер се законски претпоставља да приватно лице може пријавити кривично дело за које сазна да се десило. Само изузетно су приватна лица дужна да пријаве кривична дела у случају да непријављивање истог представља кривично дело. Кривична пријава може бити **потписана**, **псеудонимна** и **анонимна** према томе да ли је пријавилац потписао кривичну пријаву ако је она писмена или је потписао лажно име или се пак није ни потписао. „Кривична пријава може бити и анонимна или непотписана, јер је довољно да јавни тужилац сазна да постоји могућност да је извршено кривично дело за које се гони по службеној дужности, при чему није нужно и да се зна подносилац пријаве. Кривична пријава, због тога, за подносиоца не производи никакво правно дејство, па тако подносилац њоме не може располагати, повући

---

³⁴ *Ibidem.*

³⁵ Марковић Б. (1930), *Уџбеник судског кривичног поступка Краљевине Југославије*, Народна штампарија, Београд, стр. 447.

је или од ње одустати. По томе се кривична пријава и разликује од приватне тужбе која производи процесноправно дејство.”³⁶ Поменута подела је од важности јер има утицај на оцену веродостојности кривичне пријаве. Имајући у виду да је кривична пријава само акт обавештења јавног тужиоца о извршењу кривичног дела којим њен подносилац не стиче никакав процесни статус тј. права и дужности, да би се морало знати коме она припадају. Због тога се и анонимна кривична пријава мора проверити и ако је озбиљна, узети у поступак, уз нешто више такта и дискреције према осумњиченом.

4.4. Начин подношења кривичне пријаве

Већину кривичних пријава подносе представници власти, као што су државни тужилац или локални окружни тужилац. Иако је реткост, мањи број држава ће дозволити грађанину да поднесе кривичну пријаву или захтев за њу. Грађанима је дозвољено само да подносе грађанске тужбе у већини држава. У зависности од доказа прикупљених током истраге, полиција може ухапсити осумњиченог или пре подношења кривичне пријаве или може затражити да тужилац утврди да ли се против одређеног осумњиченог може подићи оптужница ради хапшења. Хапшење не значи нужно да ће бити подигнута оптужница, и обрнуто.

На пример, ако тужилац одлучи да нема довољно доказа који би подржали неки случај или да одређени случај није вредан њиховог времена, онда не може да поднесе никакву оптужницу против њега и може упутити полицију да пусти осумњиченог из притвора. Међутим, ако се околности промене (*открију се значајни докази*), осумњичени би могао бити приведен на испитивање и касније оптужен.

Кривична пријава која се директно упућује јавном тужиоцу, требало би да буде поднесена надлежном јавном тужиоцу – по правилу је то тужилац који се налази на подручју на коме је и кривично дело почињено (или је покушано извршење кривичног дела). Уколико

---

³⁶ Радловић, Д. (2009). *Кривично процесно право*. Подгорица, стр. 256-257.

се не може одредити надлежност тужиоца, користе се други критеријуми у које спадају пребивалиште или боравиште особе за које се сматра да је починила кривично дело.³⁷

Адреса на коју је потребно упутити кривичну пријаву је адреса зграде тужилаштва одређених судова. Кривична пријава се може поднети и полицији, суду или ненадлежном јавном тужиоцу пошто су они у обавези да је одмах проследе надлежном јавном тужиоцу. У случају да се кривична пријава достави усмено, сачиниће се записник и подносилац пријаве ће бити обавештен о последицама давања нетачних података. Ако је пријава поднета телефоном или другим контактом, биће сачињена службена забелешка, а ако је послата мејлом, биће сачувана на одговарајућем носиоцу података и биће одштампана.

Уколико је кривична пријава поднесена полицији, ненадлежном јавном тужиоцу или суду, они ће пријаву примити и одмах доставити надлежном јавном тужиоцу.

Неће све кривичне ствари захтевати од државног тужиоца да поднесе кривичну пријаву суду. Да ли је потребно поднети кривичну пријаву или не зависиће првенствено од два кључна фактора, који укључују: врста почињеног злочина и тежина кривичног дела (нпр. *кривично дело, прекршај*). Дакле, кривичне пријаве ће се углавном користити у четири ситуације: када закон то захтева, када постоји могућност да се поднесе, а тужилац одлучи да то учини, када је за хапшење неопходна кривична пријава и/или када тужилац треба брзо да покрене процес.³⁸

Приликом подношења кривичне пријаве је потребно навести чињенице које указују да ли је дошло до кршења одредби *Кривичног законика* или неког другог, којим су прописана кривична дела. Доказе који поткрепљују постојање кривичног дела је потребно навести у пријави, прописно потписати и поднети као прилог. Од подносиоца пријаве се не захтева да правно квалификује кривично дело – дакле, није неопходно тачно навести о ком кривичном делу је реч. Подносилац кривичне пријаве се може потписати али на то није обавезан. Кривичну пријаву тужиоцу могу поднети сви државни органи, правна или физичка лица.

---

^{37 37} Бејатовић С. (2010). *Кривично процесно право, друго допуњено издање*, Службени гласник, Београд, стр. 386.

³⁸ Марковић Б. (1930), *Уџбеник судског кривичног поступка Краљевине Југославије*, Народна штампарија, Београд, стр. 29-30.

Дакле, кривична пријава се подноси надлежном јавном тужиоцу, писмено, усмено или другим средством. То подразумева да се кривична пријава подноси усмено, писмено, као и путем других видова комуникације. Ово је кључно нагласити с обзиром на савремене видове комуникације, као што су интернет, мобилни телефони.

Кривична пријава ће се евидентирати ако је дата усмено, а званично ће се сачинити службена белешка уколико је дата телефоном или други обликом комуникације. Ако је дата путем е – поште, биће сачувана на одговарајућем носачу података и одштампана.

„Ако је пријава поднесена полицији, ненадлежном јавном тужиоцу или суду, они ће пријаву примити и одмах доставити надлежном јавном тужиоцу. Уколико се кривична пријава подноси усмено, подносилац ће се упозорити на последице лажног пријављивања. Иначе, подносилац пријаве на себе преузима одговорност за лажно пријављивање, због чега је потребно, кад год је то могуће, утврдити истоветност подносиоца.”³⁹

„Иако кривична пријава није формални акт и нема обавезну форму и садржај, нико не може да злоупотреби право на подношење исте. Одговорност пријављивања кривичних дела првенствено сносне државни органи основани ради истраге кривичних дела, а друге институције и грађани, у зависности од личног осећаја одговорности и савести. Зато законодавци не очекују да грађани који нису оштећени поднесу кривичне пријаве, већ заправо од оних који су оштећени са јасним интересом да поднесу кривичну пријаву.”⁴⁰ Кривична пријава је несумњиво најтипичније средство јавног тужиоца да сазна да постоје разлози да се верује да је кривично дело извршено, али није једино. До ових сазнања може доћи методама јавног информисања, на основу јавних расправа о почињеном кривичном делу, тзв. гласа о учињеном кривичном делу, то даље може бити и флагрантно кривично дело.

Овај закључак поткрепљује законска регулатива, иако то није изричито наведено. У делу о коме је реч о регулисању питања поступака јавног тужиоца по кривичној пријави наводи се које радње јавни тужилац може да предузме уколико из саме кривичне пријаве не може оценити да ли су вероватни наводи пријаве или ако подаци у пријави не пружају довољно основа да може одлучити да ли ће спровести истрагу или ако је на други начин сазнао да је извршено кривично дело. „Овакво поступање јавног тужиоца је и последица

---

³⁹ Бејатовић, С. (2019). *Кривично процесно право*. Београд, стр. 376.

⁴⁰ Грубач, М., Васиљевић, Т. (2013). *Коментар Законика о кривичном поступку*. Београд, стр. 510-511.

начела легалитета кривичног гоњења, које подразумева обавезу јавног тужиоца да предузме кривично гоњење без обзира на начин сазнавања за извршено кривично дело.”⁴¹

У овим ситуацијама јавни тужилац треба да започне истрагу не чекајући подношење кривичне пријаве. Овакво поступање јавног тужиоца посебно је кључно у случају такозваног гласа о извршеном кривичном делу, односно уколико се на неком простору међу неодређеним бројем лица пронесе глас да је учињено кривично дело, чак и да је одређено лице учинилац дела, без обзира на степен извесности. Јавни тужилац стога треба одмах да предузме потребне кораке да ове оптужбе провери у складу са принципом легалитета и да заштити општу безбедност јер би сваки алтернативни начин деловања озбиљно угрозио мир и поверење људи.

„Кривичне пријаве се у јавним тужилаштвима евидентирају пре свега у КТ уписнику, односно уписнику за пунолетне учиниоце кривичних дела, а који, поред осталог, садржи основне податке о пунолетним лицима пријављеним од стране полиције или других државних органа, као и од стране других лица уколико јавни тужилац или лице које он одреди утврди да је из приложених доказа или на други начин учињено вероватним постојање основа сумње да су извршила кривична дела за која се гоњење предузима по службеној дужности. Такође, пријаве се евидентирају и у КТН уписнику, тј. уписнику за непознате учиниоце кривичних дела.”⁴²

Правилником о управи у јавним тужилаштвима предвиђено је постојање и КТР уписника, који је намењен осталим кривичним предметима, односно садржи разне молбе, притужбе, предлоге, извештаје и друге поднеске државних орган, правних лица и грађана, као и завођење написа у јавним гласилима и уписивање сазнања о догађајима од значаја за рад јавног тужилаштва, за кривичне пријаве које су неразумљиве, које се не могу сматрати било каквим извором сазнања о кривичном делу или учиниоцу и које су из других разлога неподесне за КТ уписник.⁴³ У КТР уписнику се евидентирају бројни извештаји и други извори сазнања о неком кривичноправном догађају, а који су из неког разлога неподесни за

---

⁴¹ Бејатовић, С. (2019). *Кривично процесно право*. Београд, стр. 377.

⁴² Воштинић М. (2022), *Кривична пријава – теоријски и практични аспекти*, *Часопис безбедност*, 1/2023., стр. 132.

⁴³ *Правилник о управи у јавним тужилаштвима*, Службени гласник Републике Србије, бр. 110/2009, 87/2010, 5/2012, 54/2017, 14/2018 и 57/2019.

КТ уписник. Поводом наведених сазнања, јавно тужилаштво често врши провере навода, било да само предузима одређене радње или то чини преко других државних органа. У чл. 97 *Правилника о управи у јавним тужилаштвима* предвиђена је обавеза јавног тужиоца да састави службену белешку када у предметима евидентираним у КТР уписнику одлучи да нема места покретању кривичног поступка поводом описаног кривичноправног догађаја. Службена белешка треба да садржи опис поступања у предмету и предузетих радњи, сажет опис чињеничног стања које се хронолошки излаже, уколико не постоје разлози због којих би требало излагати на други начин, као и правну оцену кривично – правног догађаја.

4.5. Обавеза подношења кривичне пријаве

Државни и други органи, правна и физичка лица пријављују кривична дела за која се гони по службеној дужности, о којима су обавештена или за њих сазнају на други начин, под условима предвиђеним законом или другим прописом. ⁴⁴*Кривичним закоником* је предвиђено у којем случају непријављивање кривичног дела представља кривично дело. Док су службена лица попут полицајца или инспектора обавезна под претњом казне да поднесу кривичну пријаву за дела која се гоне по службеној дужности, сви остали ће сносити законске последице само у случајевима непријављивања најтежих повреда *Кривичног законика*, што су дела за која се може изрећи казна затвора у трајању од тридесет до четрдесет година.

Ако се кривично дело покушава или изврши, а могло се зауставити пријављивањем, свако је дужан да обавести и припремање за кривично дело. Ова обавеза се односи на сва кривична дела за која се може изрећи казна затвора у трајању од пет или више година⁴⁵. У оба случаја пропуштање да се поднесе кривична пријава представља засебно кривично дело које подразумева непријављивање кривичног дела и учиниоца (*непријављивање припремања кривичног дела*).

---

⁴⁴ Шкулић М. (2020), *Кривично процесно право*, Београд, стр.305.

⁴⁵ Бејатовић С. (2010), *Кривично процесно право*, друго допуњено издање, Службени гласник, Београд, стр. 385.

Забрањено је подношење кривичне пријаве за дело за које њен подносилац зна да није извршено, против особе за коју зна да га није извршила, или лажно пријављивање самог себе. Подношење оваквих кривичних пријава представља посебно кривично дело⁴⁶, и за њега се може изрећи новчана казна или казна затвором у трајању од три месеца до три године. Пропуст тужиоца да упозори подносиоца кривичне пријаве на последице лажног пријављивања, није од утицаја на питање постојања кривице због кривичног дела лажног пријављивања.

За разлику од дужности, сви други имају моралну обавезу да пријаве кривично дело за које се гони по службеној дужности, што је и прописано Закоником о кривичном поступку. На овај начин Закоником је обухваћен потенцијално велики број субјеката у борби против криминала. Подносилац пријаве не мора бити оштећен кривичним делом, чак и сам учинилац може поднети кривичну пријаву⁴⁷. Овај ниво слободе грађана има своја ограничења, која су евидентна у чињеници да се, у неким случајевима, неподношење пријаве може правно тумачити као помоћ окривљеном, али и као кривично дело само по себи.

Неоткривање планирања кривичног дела, извршење кривичног дела или извршиоца су кривична дела за која постоји опасност од строже казне⁴⁸. Пријављивање кривичних дела обавезно је за све, али не и за сроднике, што је наравно исправно јер би било нереално и нехумано од ових лица захтевати да пријаве своје најближе. Најчешћи подносиоци кривичне пријаве у пракси јесу овлашћени полицијски службеници. То нас не би требало зачудити имајући у виду да они имају службену дужност по којој врше следеће: уколико постоји основана сумња да је извршено кривично дело за које се гони по службеној дужности, дужни да предузму потребне мере да се пронађе учинилац кривичног дела, да се учинилац или саучесник не сакрије или не побегне, да се открију и обезбеде трагови кривичног дела и предмети који могу послужити као доказ, као и да прикупе сва обавештења која би могла бити од користи за успешно вођење кривичног поступка⁴⁹.

---

⁴⁶ *Ibidem*.

⁴⁷ Шкулић М. (2011), Коментар Законика о кривичном поступку, Београд, стр. 704.

⁴⁸ *Ibidem*, стр. 701.

⁴⁹ *Ibidem*, стр. 704-705.

Полиција има бројна овлашћења како би испунила поменуте дужности. На пример, за неопходно време они ће ограничити кретање на одређеном простору, предузеће све мере које су потребне како би се утврдила истоветност предмета и лица, они ће такође расписати и потрагу за одређеним лицем или стварима за којима се трага у одређеном случају. Откривање кривичног дела и учиниоца (сазнање за учињено кривично дело и учиниоца истог) представља нужну претпоставку за вођење кривичног поступка, а самим тим и за примену кривичног права – у оквиру кога се примењује и кривична санкција за одређено кривично дело. До поменутих сазнања долази се управо увидом у сам садржај кривичне пријаве која је поднета. Само сазнање за кривично дело и учиниоца – без поднете кривичне пријаве, морамо нагласити да је праћено потребом предузимања одређених радњи ради припреме оптужења, односно покретања кривичног поступка.

5. ПОСТУПАК ЈАВНОГ ТУЖИОЦА ПО КРИВИЧНОЈ ПРИЈАВИ

Било би веома тешко замислити кривични процес у уређеној правној држави, а да нико не врши функцију кривичног гоњења. Међународна заједница је признала значај функције јавног тужиоца у, на пример, *Смерницама УН о улози тужилаца* из 1990. године⁵⁰ и у *Препоруци Савета Европе* из 2000. године, о улози јавног тужилаштва у систему кривичног правосуђа.⁵¹ Јавни тужилац је онај који води кривични поступак у систему правосуђа. Јавни тужилац је службеник који се именује у име државе. Сама реч *Јавно* каже да је он представник државе и да је именован у интересу обичне особе у успостављеном систему кривичног правосуђа.

Положај и улога јавног тужиоца у кривичном поступку је прописана у члановима 43 и 44 ЗКП.⁵² Основно право и дужност јавног тужиоца је гоњење учинилаца кривичних дела. За кривична дела за која се гони по службеној дужности, јавни тужилац је надлежан да руководи предистражним поступком, одлучује о непредузимању или одлагању кривичног

---

⁵⁰UN guidelines on the role of prosecutors from 1990., <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/guidelines-role-prosecutors>

⁵¹ Council of Europe: Committee of Ministers, *Recommendation Rec(2000)19 of the Committee of Ministers to Member States on the Role of Public Prosecution in the Criminal Justice System*, 6 October 2000, Rec(2000)19, доступно на следећем интернет извору: <https://www.refworld.org/docid/43f5c8694.html>

⁵² *Законик о кривичном поступку*, Сл. гласник РС, бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014, 35/2019, 27/2021 – одлука УС и 62/2021 – одлука УС.

гоњења, спроводи истрагу, закључи споразум о признању кривичног дела и споразум о сведочењу, подиже и заступа оптужбу пред надлежним судом, одустане од оптужбе, изјављује жалбе против неправноснажних судских одлука и да подноси ванредне правне лекове против правноснажних судских одлука као и да предузима друге радње када је то одређено овим закоником. Из законом приписаних овлашћења јавног тужиоца, закључује се да јавни тужилац у одређеним случајевима може на посредан начин одлучити о кривици окривљеног, тиме постајући на известан начин „судија уместо судије или судија пре судије“, с обзиром да до одлучивања о кривици појединог окривљеног пред судом неће ни доћи.⁵³

Према члану 4. *Закон о јавном тужилаштву*, функцију јавног тужилаштва врше Врховни јавни тужилац, главни јавни тужилац и јавни тужилац. Врховним јавним тужилаштвом руководи Врховни јавни тужилац. Јавним тужилаштвом руководи главни јавни тужилац. Врховни јавни тужилац и главни јавни тужилац у руковођењу јавним тужилаштвом имају хијерархијска овлашћења у односу на поступање нижег главног јавног тужиоца и јавног тужиоца у конкретном предмету. Врховни јавни тужилац и главни јавни тужилац представљају јавно тужилаштво којим руководе.⁵⁴

Упоређујући са Англо – Америчким системом, на пример у Енглеској, јавно тужилаштво је идентично уређено са такозваним директором или руководиоцем јавног тужилаштва на врху пирамиде надлежности, али се запажа битна разлика, над врховним тужиоцем се налази државни правобранилац који је члан владе и надређени врховном тужиоцу, односу директору јавног тужилаштва.⁵⁵

Према члану 48. ЗКП јавни тужилац предузима радње у поступку непосредно или преко свог заменика, а у поступку за кривично дело за које је прописана казна затвора до пет година и преко тужилачког сарадника, односно у поступку за кривично дело за које је прописана казна затвора до осам година и преко вишег тужилачког сарадника. Радње у поступку које не трпе одлагање предузеће и ненадлежни јавни тужилац, али о томе мора одмах обавестити надлежног јавног тужиоца. Функција јавног тужиоца обавља се

---

⁵³ Jehle J.M., Wade M., Elsner B. (2008), *Prosecution and Division within Criminal Justice Systems in Europe. Aims and Design of a Comparative Study*, Isne, 14. Deo, European Journal on Criminal Policy and Research, стр.93-99.

⁵⁴ *Закон о јавном тужилаштву*, Сл. гласник РС, бр. 10/2023.

⁵⁵ Делмас-Марти М., Спенсер Ј.Р. (2005), *European Criminal Procedures*, стр. 420.

непристрасно у јавном интересу, ради обезбеђења примене Устава и закона и поштовања и заштите људских права и основних слобода.⁵⁶ Ради остварења свог руководећег положаја у предистражном поступку, законодавац је јавног тужиоца снабдео овлашћењем иницирања дисциплинског поступка против полицијског службеника или запосленог у државном органу који не поступају по његовом захтеву, што даље значи да јавни тужилац не може директно утицати на окончање дисциплинског поступка, па с обзиром на начин уређења посебно полиције али и других државних органа, може се основано поставити питање примене у пракси овог овлашћења тужиоца.

Према члану 5. ЗЈТ у циљу заштите самосталности Јавног тужилаштва забрањено је да извршне и законодавне власти утичу на његов рад и његово поступање у предметима коришћењем јавног положаја, преко средства јавног информисања или на било који други начин којим се потенцијално угрожава самосталност.⁵⁷

Најважнија функција јавног тужиоца јесте гоњење учинилаца кривичних дела, сходно начелу официјелности кривичног гоњења. Осим тога јавни тужилац је овлашћен да улаже правна средства и заштите уставности и законитости ако се питања уставности и законитости појаве у његовом раду. Без јавног тужиоца не може започети кривични поступак за кривична дела, за која се гони по службеној дужности. Сви органи који учествују у предистражном поступку дужни су да о свакој радњи предузетој у циљу откривања кривичног дела или проналажења осумњиченог обавесте надлежног јавног тужиоца. Полиција и други државни органи надлежни за откривање кривичних дела дужни су да поступи по сваком захтеву надлежног јавног тужиоца. Ако полиција или други државни орган не поступи по захтеву јавног тужиоца из става 1. члана 44 *Законика о кривичном поступку*⁵⁸, јавни тужилац ће одмах обавестити старешину који руководи органом, а по потреби може обавестити надлежног министра, Владу или надлежно радно тело Народне скупштине. У Француској је чак полиција подељена на судску и управну

---

⁵⁶ *Законик о кривичном поступку*, Сл. гласник РС, бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014, 35/2019, 27/2021 – одлука УС и 62/2021 – одлука УС.

⁵⁷ *Закон о јавном тужилаштву*, Сл. гласник РС, бр. 10/2023.

⁵⁸ *Законик о кривичном поступку*, Сл. гласник РС, бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014, 35/2019, 27/2021 – одлука УС и 62/2021 – одлука УС.

полицију, где је јасно предвиђена улога судске полиције да открива извршење кривичног дела и починиоца.⁵⁹

Од 01.01.2010. године, успостављена је *нова тужилачка мрежа*, која је у правни систем увела апелациона јавна тужилаштва, тако да данас систем јавног тужилаштва чине Републичко јавно тужилаштво, апелациона јавна тужилаштва (*Београд, Нови Сад, Ниш и Крагујевац*), виша јавна тужилаштва, основна јавна тужилаштва и тужилаштва посебне надлежности. Основна јавна тужилаштва кривично гоне учиниоце кривичних дела за која је забрањена казна затвора до 10 година, виша јавна тужилаштва кривично гоне учиниоце кривичних дела за која је забрањена казна затвора преко 10 година као и друга законом предвиђена кривична дела, апелациона јавна тужилаштва поступају по жалби, а *Републичко јавно тужилаштво* поступа по ванредним правним лековима и усмерава и надзире рад свих јавних тужилаштва. Такође, постоје и јавна тужилаштва посебне надлежности, Тужилаштво за организовани криминал и Тужилаштво за ратне злочине, која су основана за територију Републике Србије и поступају и у првом степену и по жалби, а при Вишем јавном тужилаштву у Београду постоји и Одељење за високо – технолошки криминал, које такође поступа на читавој територији Републике Србије у предметима из своје надлежности.

Јавног тужиоца именује држава и он води гоњење у име државе. Његова/њена функција је да осигура да се предмет јасно изнесе пред судом. Овде можемо рећи да он наступа као наратор инцидента пред судом. Очекује се да пред судом изнесе истиниту слику случаја. Он није у великој мери забринут за исход суђења, он је ту само да функционише као судски службеник и да обезбеди да се правда дели праведно. Јавни тужилац мора да ради непристрасно и неутрално. Јавни тужилац функционише по принципу или правилу правичности, иако се појављује на страни државе или у корист жртве. Док функционише у име државе, његова дужност је да се стара да право оптуженог не буде повређено. Он мора да функционише на поштеним основама са обе стране. Јавни тужилац функционише као орган чија је једина брига да открије истинити инцидент на основу истраге, доказа и сведока који су му доступни. Стога је његова неутрална природа оно за шта је постављен. Јавни

---

⁵⁹ Илић И. (2020.), „The impact of the adversalization of criminal proceedings on the procedural position and the relationship between the police and the public prosecutor“, International Scientific Conference „Towards Better Future: Human Rights, Organised Crime and Digital Society“, стр. 223.

тужиоци имају кључну улогу у друштву. Они су *чувари капије* кривичног правосуђа, утолико што без њихове иницијативе не може бити процесуирања и сузбијања кривичног дела. Тужилаштво је, у ствари, главно средство друштва за кажњавање криминалног понашања и његово повезивање са судском влашћу. Судије могу обрадити и пресуђивати само предмете које пред судове предају јавни тужиоци. Други облици кривичног гоњења (*попут приватног гоњења*) постоје само у неколико земаља и примењују се у ограниченим околностима. Од тужилаца се тражи да примењују закон на кривичне предмете, штите права лица укључених у кривични поступак, поштују људско достојанство и основна права и обезбеђују јавну безбедност. У многим земљама, тужиоци такође играју кључну улогу у примени и дефинисању кривичне политике користећи своје дискреционо право, укључујући прилагођавање друштвеним променама. У неким земљама тужиоци имају надлежност и у парничном поступку, да обезбеде заштиту права, слобода и интереса малолетника, старих или инвалидних лица, односно лица која због здравственог стања нису у могућности да покрену поступак. У кривичним предметима, тужиоци су одговорни да заступају не само интересе друштва у целини, већ и интересе жртава злочина. Они такође имају дужности према другим појединцима, укључујући особе осумњичене за злочин и сведоке.

Тужоци такође морају осигурати да правда буде задовољена када је јавно понашање у питању. У том циљу, они морају бити посвећени владавини права и заштитити законитост јавних дужности. Тужоци ће контролисати поступке државе тако што ће скренути пажњу судовима на сваки случај незаконитог или коруптивног понашања представника државе или других званичника на положајима власти и кривично гонити такве преступнике у пуној мери закона. У случајевима који укључују корупцију, злоупотребу положаја, тешка кршења људских права и друге злочине које су починили јавни службеници, улога тужилаца је посебно важна и деликатна.⁶⁰ Укратко, ефикасне тужилачке службе, са добро обученим и адекватно овлашћеним и опремљеним тужоцима, посвећеним вредностима владавине права, доприносе борби против некажњивости, штите права грађана и обезбеђују законитост поступака државе. При томе, Смернице Уједињених нација о улози тужилаца наводе да ће тужоци, у складу са законом, обављати своје дужности поштено, доследно и експедитивно, те поштовати и штитити људско достојанство и штитити људска права, доприносећи на тај

---

⁶⁰ Y. Dandurand, (2007) „The role of prosecutors in promoting and strengthening the rule of law”, *Journal of Crime Law Social Change*, vol. 47, стр. 247 – 259.

начин обезбеђивању прописаног поступка и несметано функционисање система кривичног правосуђа.⁶¹

Као предуслов успешног кривичног гоњења у времену кад организовани криминал и други облици тешког криминала не познају границе, *Републичко јавно тужилаштво* интензивирало је међународну сарадњу. Непосредна сарадња одвија се на основу Меморандума о разумевању и сарадњи, кроз тужилачке мреже и директне контакте са надлежним страним органима. Републичко јавно тужилаштво потписало је 17 Меморандума о разумевању и сарадњи и активно сарађује са правосудним органима других држава кроз правосудне и тужилачке мреже попут EUROJUST – а, SEEPAG – а, постоје и тужилачке мреже западног Балкана, а сарадња се остварује и кроз непосредне контакте са представницима појединих држава, укључујући земље из региона, Европе, САД и друге.

У овим контактима и сарадњи, јавно тужилаштво Републике Србије препознато је као поуздан и ефикасан партнер. Улога јавног тужиоца се види у истражном процесу, као и у току судског суђења. Уобичајено, након што истражни орган изнесе случај у облику оптужнице у суду, почиње улога јавног тужиоца. Након што је оптужница поднета или представљена пред судом, он се појављује у суду и добија налог за хапшење оптуженог. Када се јавни тужилац појави пред судом, он представља државу, а не истражног службеника или истражни орган у кривичном поступку.

Да би ефикасно функционисала, тужилаштва морају бити у стању да обезбеде неутрално, неполитичко, неарбитарно доношење одлука о примени кривичног права на стварне случајеве. Неоправдано, непрописно или пристрасно коришћење кривичне истраге може имати разорне последице по заштиту грађанских права и једнак третман грађана пред законом (кривична истрага је често, *de facto*, санкција сама по себи, која може трајати годинама раније). Сходно томе, да би испунила своју институционалну мисију, тужилаштво ће показати независност и непристрасност у обављању својих функција. Тужиоци ће бити ослобођени било каквог политичког и неприкладног притиска и утицаја.

---

⁶¹ *Guidelines on the Role of Prosecutors*, 1999, 12., доступно на следећем интернет извору: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/guidelines-role-prosecutors>

Начела уређења јавног тужилаштва јесу следећа:

Начело инокосног уређења – јавно тужилаштво, као самостални државни орган, представља и његову функцију обавља једно лице, јавни тужилац. Нема вршења послова и доношења одлука у зборном саставу.

Начело хијерархијске подређености нижег јавног тужиоца вишем јавном тужиоцу – сваки јавни тужилац подређен је Републичком јавном тужиоцу и свако јавно тужилаштво Републичком јавном тужилаштву.

Начело деволуције – виши јавни тужилац располаже правом преузимања функције кривичног гоњења, односно појединих радњи из надлежности јавног тужиоца.

Начело супституције – непосредно виши јавни тужилац може овластити нижег јавног тужиоца да поступа у ствари из надлежности другог нижег јавног тужиоца када је надлежни јавни тужилац спречен из правних или стварних разлога да поступа у поједином предмету и тада је дужан да донесе образложено решење.

Што се тиче надлежности јавног тужиоца постоје две надлежности:

Стварна надлежност – одређено је да основно јавно тужилаштво поступа пред основним судом, више јавно тужилаштво поступа пред вишим судом, апелационо јавно тужилаштво поступа пред Апелационим судом, Републичко јавно тужилаштво пред Врховним касационим судом.

Месна надлежност – одређује се према одредбама које се примењују и у односу на надлежност суда оног подручја за које је тужилац постављен. Институт изузећа јавног тужиоца предвиђен је у циљу обезбеђења потпуније објективности и непристрасности у раду овог државног органа.

Главни јавни тужилац као и јавни тужиоци уживају имунитет.

Они не могу бити позвани на одговорност за изражено мишљење у вршењу тужилачке функције, осим ако се ради о кривичном делу кршења закона од стране главног јавног тужиоца, односно јавног тужиоца. У кривичном поступку, јавни тужилац је заправо

кривичнопроцесна страна, која има функцију оптужбе. У циљу реализације своје функције јавни тужилац има право и дужност да предузима одређене активности.

„За кривична дела за која се гони по службеној дужности, јавни тужилац је надлежан да: руководи предистражним поступком, одлучује о непредузимању или одлагању кривичног гоњења, спроводи истрагу, закључи споразум о признању кривичног дела и споразум о сведочењу, подиже и заступа оптужбу пред надлежним судом, одустане од оптужбе, изјављује жалбе против неправноснажних судских одлука и да подноси ванредне правне лекове против правноснажних судских одлука и предузима друге радње када је то одређено закоником.”⁶²

Руководна улога јавног тужиоца у предкривичном поступку реализује се на тај начин што су сви други органи који учествују у том поступку дужни да о предузетим радњама обавесте државног тужиоца. Осим тога дужни су и да поступе по сваком захтеву државног тужиоца, што се посебно односи на орган унутрашњих послова. О правилима и дужностима државног тужиоца говори се и у другим одредбама ЗКП, посвећеним одређеним стадијима и фазама. Благовремено предузимање радњи на плану кривичног гоњења од стране државног тужиоца је веома значајно, па је ради тога предвиђена могућност да и ненадлежни државни тужилац предузме радње када постоји опасност од одлагања, али о томе мора да обавести надлежног државног тужиоца. *Законом о Јавном тужилаштву* се уређује оснивање, организација, надлежност и друга питања од значаја за рад јавног тужиоца. Државни тужилац је самосталан и независан у свом раду и своју функцију врши на основу Устава, закона и међународо ратификованих уговора.

Карактеристике улоге тужиоца се разликују од улоге судије. Док је судији поверена моћ одлучивања и он/она не може да покрене судски процес, примарна функција тужиоца је да покрене и води кривичне радње, да делује као странка у судском поступку и у многим земљама, да надгледа и усмерава полиција током истражне фазе. У неким системима кривичног правосуђа, тужиоци такође: обезбеђују да се жртвама пружи делотворна помоћ, одлучити о алтернативама кривичном гоњењу, понуди помоћ суду у доношењу одлуке о

---

⁶² Законик о кривичном поступку, Сл. гласник РС, бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014, 35/2019, 27/2021 - одлука УС и 62/2021 - одлука УС.

одговарајућој казни, врши надзор над извршењем судских одлука. У законик је уведен појам *предистражни поступак*, који обухвата делатност органа унутрашњих послова, државног тужиоца, и других државних органа пре покретања кривичног поступка. То је по својој правној природи, несудски поступак и због тога строго одвојен од формалног кривичног поступка.⁶³ Поступак пред јавним тужилаштвом покреће се у складу са начелима официјелности и легалитета, по подношењу кривичне пријаве.

Ако јавни тужилац из саме кривичне пријаве не може оценити да ли су вероватни наводи пријаве или ако подаци у пријави не пружају довољно основа да може одлучити да ли ће спровести истрагу или ако је на други начин сазнао да је извршено кривично дело, јавни тужилац може: сам прикупити потребне податке, прикупити податке од грађана, поднети захтев државним и другим органима и правним лицима да му пруже потребна обавештења, покренути истрагу против одређене особе или непознатог учиниоца ради прикупљања доказа и корисних података, одмах подићи оптужницу или оптужни предлог ако прикупљени подаци о кривичном делу и учиниоцу пружају довољно основа, изузетно, одложити или одустати од гоњења из разлога правичности (*начело опортунитета*) и одбацити кривичну пријаву ако се пријављено дело не гони по службеној дужности, ако је наступила застарелост или је дело обухваћено амнестијом или помиловањем или постоје друге околности које трајно искључују гоњење, и ако не постоје чињенице да је учињено кривично дело које се гони по службеној дужности.

Јавни тужилац, државни и други органи, односно правна лица дужни су приликом прикупљања обавештења, односно давања података да поступају обазриво, водећи рачуна да се не нашкоди части и угледу лица на које се ови подаци односе.

---

⁶³ Роскић Р. Вукчевић Б. Н. (2019), *Коментар законика о кривичном поступку*, Београд, Пословни биро ДОО, стр. 237.

6. ОДЛУЧИВАЊЕ ЈАВНОГ ТУЖИОЦА О КРИВИЧНОЈ ПРИЈАВИ

6.1. Одлагање кривичног гођења

Одлуке јавног тужиоца усмерене на иницирање кривичног поступка не значе ни у ком случају и његово покретање, без обзира што су и оваква схватања присутна у нашој кривичнопроцесној теорији, док одлуке суда којима се прихвата оптужни акт јавног тужиоца увек значе одлуке којима се покреће кривични поступак. Од јавног тужиоца, као уосталом и од осталих врста овлашћеног тужиоца може да потекне само иницијатива за покретање кривичног поступка, јер је једини орган који је овлашћен да доноси одлуке о покретању кривичног поступка суд. Ово је свакако у складу са принципом раздвојености основних кривичнопроцесних функција и представља гаранцију законитог трајања и спровођења кривичног поступка.⁶⁴

Одлука јавног тужиоца у вези са кривичном пријавом није статична и неповратна, већ су то радње које се могу променити и које јавни тужилац може изменити, односно заменити једну врсту одлуке другом, на основу свог расуђивања и дискреционог права. Тако на пример јавни тужилац након донетог решења о одбачају кривичне пријаве може да донесе неку од одлука помоћу којих се иницира кривични поступак, све док не наступи застарелост по конкретној кривичној ствари. То увек чини у општем тј. јавном интересу, придржавајући се у своме раду *начела легалитета*.

Установа одлагања кривичног гођења представља модел диверзионог друштвеног реаговања на криминалитет, и огледа се у могућности изостанка вођења кривичног поступка за лакша кривична дела. Тиме друштвена реакција поприма карактер непеналног одговора на лакше облике криминалитета.⁶⁵ Опортунитет представља тековину ресторативне правде која, има за циљ поновно успостављање стања нарушеног извршењем кривичног дела, које се огледа кроз репарацију жртве и одговорности преступника⁶⁶, без вођења кривичног поступка. Условни опортунитет је институт који није нов у нашем кривичнопроцесном

---

⁶⁴ Вујовић Р. (1995), Одлуке јавног тужиоца по кривичној пријави, часопис Безбедност, стр. 34 – 52.

⁶⁵ Кнежевић С. (2019), *Кривично процесно право, Општи део*, Ниш, Правни факултет Универзитета у Нишу, стр. 56.

⁶⁶ Константиновић Вилић С. Костић М. (2011), *Пенологија*, Ниш, Правни факултет Нип, стр.72.

праву и први пут је нормиран *Закоником о кривичном поступку* из 2001. године⁶⁷ Након озакоњења овог института, највећи број накнадних интервенција законодавца у *Законику о кривичном поступку* односио се на измене у начину регулисања великог броја питања у вези овог института. Међутим, ниједна од тих измена није довела у питање оправданост његовог постојања.

Институт одлагање кривичног гоњења представља одступање од начела легалитета кривичног гоњења, применом супротног начела – начела опортунитета. Начело опортунитета предвиђа могућност јавног тужиоца да процени целисходност самог чина предузимања кривичног гоњења. Дакле, у законом предвиђеним ситуацијама, правом је предвиђена обавеза јавног тужиоца, да у случајевима испуњења законских услова, покрене кривични поступак, али и да процени целисходност тог чина, где се говори о дискреционом праву процене целисходности преузимања кривичног гоњења, сачињене са становишта јавног интереса.⁶⁸ У појединим националним упоредним кривичним поступцима, као критеријум за одлагање кривичног гоњења, предвиђени су и висина трошкова поступка, као и одређена својства оптуженог.⁶⁹

Чланом 283. ЗКП, конкретизовано је начело опортунитета, кроз право јавног тужиоца да одложи кривично гоњење за кривична дела за која је предвиђена новчана казна или казна затвора до пет година, ако осумњичени испуни једну или више следећих обавеза: да отклони штетну последицу насталу извршењем кривичног дела или да накнади причињену штету, да на рачун прописан за уплату јавних прихода уплати одређени новчани износ који се користи за хуманитарне или друге јавне сврхе, да обави одређени друштвено – корисни или хуманитарни рад, да испуни доспеле обавезе издржавња, да се подвргне одвикавању од алкохола или опојних дрога, да се подвргне психосоцијалном третману ради отклањања узрока насилничког понашања, да изврши обавезу установљену правноснажном одлуком суда, односно поштује ограничење утврђено правноснажном судском одлуком.⁷⁰

---

⁶⁷ Службени гласник СРЈ бр. 70/2001

⁶⁸ Кнежевић С. (2019), *Кривично процесно право, Општи део*, Ниш, Правни факултет Универзитета у Нишу, стр. 54.

⁶⁹ Kern E., Roxin C. (1976), *Кривично процесно право*, Минхен, 14. издање, издавач „С.Н.Веџ“, стр. 61.

⁷⁰ *Законик о кривичном поступку*, Сл. гласник РС, бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014, 35/2019, 27/2021 – одлука УС и 62/2021 – одлука УС.

У наредби о одлагању кривичног гоњења јавни тужилац ће одредити рок у којем осумњичени мора извршити преузете обавезе, с тим да рок не може бити дужи од годину дана. Ако осумњичени у року изврши наложену обавезу, јавни тужилац ће решењем одбацити кривичну пријаву и о томе обавестити оштећеног, а одредбе члана 51. став 2. Законика се неће примењивати. Поред услова прописаних 283. *Закона о кривичном поступку*, приликом одлучивања и примени института одлагања кривичног гоњења, јавни тужилац је ограничен Упутством Републичког јавног тужиоца А бр. 246/08 од 28.03.2019. године, којим је предвиђено да се условно одлагање кривичног гоњења не може применити уколико је та мера већ два пута примењивана према осумњиченом за исто кривично дело, као и да ће јавни тужилац, уколико лице за које севрши провера преко *Правосудно – информационог система* Министарства правде пролази кроз централну евиденцију за неко друго кривично дело, у зависности од свих околности случаја самостално проценити да ли ће применити условно одлагање кривичног гоњења.

6.2. Одбацивање кривичне пријаве

Решење о одбачају кривичне пријаве представља интерну одлуку јавног тужиоца уз помоћ које он изражава сопствени став да не постоји основ за кривично гоњење осумњиченог лица. Поменута одлука окарактерисана је временском димензијом, имајући у виду да се таква процена јавног тужиоца увек односи на моменат у коме се одлука и доноси. Ова одлука није мериторна одлука, као што је то случај са судским одлукама већ представља променљив акт јавног тужиоца који може да еволуира уколико дође до стицања услова – све до тренутка истицања застарелости кривичног гоњења за одређено кривично дело. Одлука о одбачају кривичне пријаве, коју доноси јавни тужилац, донешена је на основу резултата истражних радњи које су предузете са циљем прикупљања обавештења – уколико не постоји иницирање кривичног поступка.

Разлози који се наводе за одбацивање кривичне пријаве садржани су у члану 284. става 1. *Закона о кривичном поступку*.

„Јавни тужилац ће решењем одбацити кривичну пријаву ако из саме пријаве проистиче да: 1) пријављено дело није кривично дело за које се гони по службеној дужности; 2) је наступила застарелост или је дело обухваћено амнестијом или помиловањем или постоје друге околности које трајно искључују гоњење; 3) не постоје основи сумње да је

учињено кривично дело за које се гони по службеној дужности. О одбацивању пријаве, као и о разлозима за то, јавни тужилац ће обавестити оштећеног у року од осам дана и поучити га о његовим правима (члан 51. став 1.), а ако је кривичну пријаву поднео орган полиције, обавестиће и тај орган. У случају кривичних дела за која је прописана казна затвора до три године, јавни тужилац може одбацити кривичну пријаву ако је осумњичени, услед стварног кајања, спречио наступање штете или је штету у потпуности већ надокнадио, а јавни тужилац, према околностима случаја, оцени да изрицање кривичне санкције не би било правично. У овом случају одредба члана 51. став 2. овог законика неће се примењивати.”⁷¹

Дакле, пријављено дело није дело за које се гони по службеној дужности, околности које трајно искључују кривично гоњење и непостојање основа сумње да је извршено кривично дело за које се гони по службеној дужности. Први наведени разлог је материјалноправни, док су остали разлози процесноправни.

У чл. 284 ЗКП (*Одбацивање кривичне пријаве*) прописана су 3 основа за одбацивање кривичне пријаве. У ст. 1 тач. 3 наводи се да ће јавни тужилац решењем одбацити кривичну пријаву ако из саме пријаве проистиче да не постоје основи сумње да је учињено кривично дело за које се гони по службеној дужности. Дакле, решење о одбацивању кривичне пријаве се доноси само када јавни тужилац већ из саме пријаве утврди да не постоје основи сумње, али не и ако предузме радње које представљају (по ЗКП/2011) кривично гоњење. Ова одлука заправо представља непредузимање кривичног гоњења према члану 50. става 1.

Дакле, Кривично дело неће постојати уколико је:

- искључена противправност или кривица (члан 14. став 2. КЗ);
- пријављено дело, дело малог значаја (члан 18. КЗ);
- пријављено дело учињено у нужној одбрани (члан 19. КЗ);
- пријављено дело учињено у крајњој нужди (члан 20. КЗ);
- пријављено дело учињено под дејством неодољиве силе (члан 21. став 1. КЗ);
- пријављено дело учињено у стању неурачунљивости (члан 23. КЗ);
- пријављено дело учињено у неотклоњивој стварној заблуди (члан 28. КЗ);
- пријављено дело учињено у неотклоњивој правној заблуди (члан 29 КЗ).

---

⁷¹ Законик о кривичном поступку, "Сл. гласник РС", бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014, 35/2019, 27/2021 - одлука УС и 62/2021 - одлука УС, члан 284.

Материјално правни разлози везују се за опште основе које искључују постојање самог кривичног дела, и у њих спадају: нужна одбрана, крајња нужда, дело малог значаја и институти застарелости, амнестије и помиловања. Од јавног тужиоца се захтева да свестрано сагледа све елементе и претпоставке за постојање поменутих разлога, како би могао да одбаци кривичну пријаву због постојања истих. Када је реч о осталим институтима кривичног материјалног права, конкретније када се говори о амнестији, помиловању и застарелости, потребно је истаћи да се прва два разлога у пракси јавног тужиоца не појављују, у односу на застарелост која је понекад и предмет анализе и оцене за шта је такође нужно познавање кривично – материјалног права.

„Пријава ће бити одбачена и када је наступила застарелост кривичног гоњења, или је дело обухваћено амнестијом или помиловањем, односно уколико постоје друге околности које трајно искључују кривично гоњење. Према важећем Законику ови разлози су процесног карактера, за разлику од ранијег решења, према којем је постојање ових околности у поступку пред другостепеним судом третирано као повреда кривичног закона (члан 369. став 1. тачка 3. ЗКП/2001), садашње решење у овом случају говори о битној повреди кривичног поступка (члан 438. став 1. тачка 1. ЗКП).”⁷²

И процесноправни разлози за одбачај кривичне пријаве заслужују да им се посвети пажња, иако нису таксативно наведени у члану 284. ст. 1. *Закона о кривичном поступку*. Када се говори о првом наведеном разлогу потребно је истаћи да без одобрења које је дато од стране надлежног државног органа, јавни тужилац за одређена кривична дела и против одређених лица не може да захтева покретање кривичног поступка.

У пракси је битно да постоје докази о подношењу затева за покретање кривичног поступка од стране надлежног тужиоца. Уколико нема таквих доказа или се не могу набавити у року који је предодређен за предузимање кривичног гоњења, кривична пријава се одбацује.

Уколико јавни тужилац након доношења решења о одбачају кривичне пријаве прибави одобрење за гоњење надлежног органа – не долази до проблема у погледу доношења другачије одлуке о истој кривичној пријави – што се дешава из разлога јер јавни тужилац

---

⁷² Илић, Г.П., Мајић, М., Бељански, С., Трешњев, А. (2013.), „*Коментар Закона о кривичном поступку*“, шесто измењено и допуњено издање, ЈП Службени гласник, Београд, стр. 658.

може донету одлуку да замени другом, уколико се за то стекну услови који су *Законом* прописани.⁷³

Јавни тужилац ће такође донети решење о одбачају кривичне пријаве у ситуацијама када не постоје основи сумње да је осумњичено лице починило кривично дело за које је поднета кривична пријава. Оваква одлука може бити донешена након претходног поступања по кривичној пријави јер резултати прикупљених обавештења и предузетих истражних радњи указују на постојање основане сумње да је пријављено лице извршило одређено кривично дело. Дакле, када говоримо о неком конкретном случају, не постоје докази да је пријављено лице починило кривично дело, иако се овај разлог не наводи као један од потенцијалних разлога за одбачај кривичне пријаве. Он је и без цитирања у закону, присутан и подразумева се по логици ствари. Иако је законодавац доказивост основа сумње искључиво везао за постојање или непостојање кривичног дела, пријава ће се одбацити и када је кривично дело извршено, али не постоје основи сумње да је баш пријављено лице учинилац истог. Законском регулативом је јасно и прецизно утврђен разлог за одбацивање кривичне пријаве када постоје околности које трајно искључују кривично гоњење, док код преостала два разлога постоје извесне сличности, те је њихово разликовање у пракси теже.

Према *Закону о кривичном поступку*, јавни тужилац има обавезу да обавести оштећеног о одбацивању кривичне пријаве у року од осам дана – без обзира да ли је оштећено лице подносилац пријаве, или је у питању орган полиције уколико је тај орган поднео пријаву. Јавни тужилац није дужан да обавести оштећеног у случају када му није поднета кривична пријава већ само извештај који садржи евентуалне прилоге. Самим тим јавни тужилац нема ни основа да предузме чин гоњења.

„По члану 138 став 2. *Закона о пореском поступку и пореској администрацији*⁷⁴, јавни тужилац је дужан да о одлуци о кривичној пријави Пореске полиције, обавести руководиоца Пореске полиције у року од осам дана од дана доношења одлуке, те уколико је кривична пријава одбачена, оправдано је да укратко буду наведени разлози за такву одлуку.”⁷⁵

---

⁷³ *Ibidem*, стр. 660.

⁷⁴ Закон о пореском поступку и пореској администрацији („Службени гласник РС“, бр. 80/02, 84/02, 23/03, 70/03, 55/04, 61/05, 85/05 – др. закон, 62/06 – др. закон, 63/06, 61/07, 20/09, 72/09 – др. закон, 53/10, 101/11, 2/12, 93/12, 47/13, 108/13, 68/14 и 105/14).

⁷⁵ Бејатовић С., Шкулић М., Илић, Г., (2013.) „*Приручник за примену Закона о кривичном поступку*“, Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије, Београд, стр. 221.

Можемо рећи, да би у пракси једно логично решење била обавеза јавног тужиоца да обавести пријављена лица да су разрешена сумње, или да је одбачена кривична пријава против њих. Међутим, у закону поменута врста обавезе није изричито прописана одређеним чланом (што поједини аутори истичу као предлог новине за будуће измене *Закона о кривичном поступку*). Имајући ово у виду, у пракси не постоји тужилачка пракса обавештавања пријављених лица о одбачају кривичне пријаве.

Обавештење о одбацивању кривичне пријаве садржи податке о подносиоцу пријаве о осумњиченом лицу, законски назив кривичног дела које му се предметном пријавом ставља на терет, датум када је донето решење о одбачају, као и законски предвиђене разлоге одбацивања кривичне пријаве. Уколико је обавештење упућено оштећеном, мора да садржи и поуку о његовим правима, која су важећим *Закоником* доста измењена.

„Према решењу у важећем *Закону о кривичном поступку*, у обавештењу о одбацивању кривичне пријаве, тужилац је у обавези да оштећеног поучи да може, у односу на такву одлуку, поднети приговор у року од осам дана од дана када је примио обавештење и поуку непосредно вишем јавном тужиоцу. Ако оштећени није обавештен, може да поднесе приговор у року од три месеца од дана када је јавни тужилац одбацио пријаву, обуставио истрагу или одустао од кривичног гоњења.”⁷⁶ Поставља се питање како би оштећено лице у поменутој ситуацији могло да сазна о доношењу решења о одбацивању кривичне пријаве имајући у виду да би услед пропуштања овог објективног рока, његова законски загарантована права била повређена. У пракси се, овако штетне последице у избегавају унутрашњом организацијом рада јавних тужилаштва.

Јавни тужилац ће решењем одбацивати кривичну пријаву, ако пријављено дело није кривично дело за које се гони по службеној дужности, ако је наступила застарелост, или је дело обухваћено амнестијом, или помиловањем, или ако постоје друге околности које искључују кривично гоњење, као и ако не постоје основи сумње да је учињено кривично дело које се гони по службеној дужности.⁷⁷ Кривична пријава ће се одбацивати из разлога што пријављено дело није кривично дело за које се гони по службеној дужности, у

---

⁷⁶ *Законик о кривичном поступку*, "Сл. гласник РС", бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014, 35/2019, 27/2021 - одлука УС и 62/2021 - одлука УС, члан 51. став 2.

⁷⁷ *Ibidem*, чл.284 ст.1.

ситуацијама када нису испуњена законска обележја кривичног дела за које се гоњење предузима по службеној дужности или кад постоје околности које искључују постојање кривичног дела.

„Да је одустанак јавног тужиоца од оптужбе уједно одустанак од кривичног гоњења види се и по чл. 50 (*Права оштећеног*) ст. 1. тач. 5 ЗКП/2011 где се наводи да оштећени има право да буде обавештен о одбацивању кривичне пријаве или о одустанку од кривичног гоњења. Не додаје се и обавештење о *трећој ствари* – одустанку од оптужбе. У чл. 50 ст. 1. прописано је 12 права оштећеног и ниједно није обавештавање о одустанку јавног тужиоца од оптужбе. У тач. 7 се само наводи да има право да буде поучен о могућности да преузме кривично гоњење и заступа оптужбу, а тешко се може порећи да поука о неком праву није право на обавештавање о одлуци неког учесника поступка.”⁷⁸

Ово право на обавештавање оштећеног се прописује у чл. 52 ЗКП/2011 где ст. 1 налаже суду да оштећеног који није присутан обавести о одустанку јавног тужиоца од оптужбе. Истакнимо и један од коришћенијих коментара закона (уједно и писци ЗКП/2011) где се уводи *одустајање од кривичног гоњења* и након потврђивања оптужнице иако ЗКП/2011 потенцира оштро разликовање одустанка од кривичног гоњења од одустанка од оптужбе, нарочито у чл. 497 ЗКП/2011.

Дакле, како смо већ рекли, кривична пријава нема прописану форму нити садржину, што је потпуно разумљиво решење, зато што сваки формализам може да угрози основни смисао кривичне пријаве, а то је сазнање за евентуално кривично дело и покретање механизма кривичног гоњења. Иако је поднео кривичну пријаву и тиме испунио законску и моралну обавезу, подносилац који није и оштећени нема никакву улогу у даљем току поступка. Он чак неће бити ни обавештен о одлуци јавног тужиоца да је одбацио кривичну пријаву. Ово последње се не чини најисправнијим, јер подносилац кривичне пријаве без кога сазнање о евентуално учињеном кривичном делу можда не би ни стигло до јавног тужиоца, као *награду* за придржавање закона и морала, заслужује да макар буде обавештен о исходу поступка. Оштећени је, пак, у другом положају. Чак и ако има далеко мање активну улогу од полиције или јавног тужиоца, он ипак има нека права након подношења кривичне

---

⁷⁸ Вуковић Н. (2021), *Одлуке јавног тужиоца о непредузимању кривичног гоњења и одустанку од кривичног гоњења – увођење решења о одустанку од кривичног гоњења*, часопис CRIMEN (XII) 2/2021, стр. 48–166.

пријаве. Међутим, укидање кривичног гоњења је резултат јачања улоге јавног тужиоца додавањем нових овлашћења, што је променило положај оштећеног. Пре свега, мислимо на позитивну законску одредбу која каже да након одбацивања кривичне пријаве оштећени више не може да води поступак и може само приговорити вишем јавном тужиоцу.

„Детаљно се регулише право на приговор оштећеног у ситуацији када јавни тужилац одбаци кривичну пријаву, обустави истрагу, или одустане од кривичног гоњења до потврђивања оптужнице. Наиме, оштећени има право да изјави приговор о коме одлучује непосредно виши тужилац. О приговору се одлучује решењем, против кога није дозвољена жалба или приговор. Уколико усвоји приговор оштећеног, непосредно виши јавни тужилац ће издати обавезно упутство надлежном јавном тужиоцу да предузме или настави кривично гоњење.”⁷⁹

С обзиром на то да је Закон о јавном тужилаштву *lex specialis*, у погледу садржине и форме упутстава, примењују се одредбе тог закона, тако да се упутство издаје у писаној форми и мора садржати разлог и образложење за његово издавање. Јавни тужилац који је примио упутство, има право да изјави приговор против издатог обавезног упутства.⁸⁰

Ради разјашњења ваља казати да је приговор нов институт, настао као некаврста замене за укидање права оштећеног да преузме гоњење до потврђивања оптужнице. Ово ново решење с обзиром на уређење Јавног тужилаштва Србије, као и чињеницу да су сви јавни тужиоци и сва јавна тужилаштва део јединственог органа може довести у питање објективност преиспитивања одлуке нижег тужиоца. Према начелу хијерархије непосредно вишем јавном тужиоцу се омогућава потпуна контрола рада нижег јавног тужиоца, па исти приликом одлучивања о приговору, ако усвоји приговор, фактички *признаје* свој пропуст у надзору. Увођење приговора оштећеног морало би да изазове промене у унутрашњем функционисању јавног тужилаштва и измене Правилника о управи у јавним тужилаштвима.

---

⁷⁹ Законик о кривичном поступку, "Сл. гласник РС", бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014, 35/2019, 27/2021 - одлука УС и 62/2021 - одлука УС, чл.51.

⁸⁰ Закон о јавном тужилаштву, Сл. гласник РС, бр. 10/2023, чл.18 ст.2.

7. ОДЛУКЕ ПО ПОДНЕТИМ КРИВИЧНИМ ПРИЈАВАМА У ЈАВНОТУЖИЛАЧКОЈ ПРАКСИ

Истраживање је обављено увидом у евиденцију поднетих кривичних пријава, одбачених кривичних пријава, опортунитета, истраге и непосредних оптужења у пракси *Основног јавног тужилаштва* у Врању од 2020. до 2022. Године. Средиште истраживачког дела рада је на одлукама јавног тужилаштва по поднетој кривичној пријави, односно поступању по кривичној пријави, које одлуке се огледају у одлагању кривичног гоњења у складу са чланом 283. *Законика о кривичном поступку*, одбацивању кривичне пријаве у складу са чланом 284. *Законика о кривичном поступку*, наредби за покретање истраге из члана 296. *Законика о кривичном поступку*, те непосредном оптужењу. Основно јавно тужилаштво у Врању је основано Законом о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава из 2013 године⁸¹, почело је са радом дана 01.01.2014. године, и предузима гоњење за кривична дела извршена од стране пунолетних лица, за која је забрањена максимална казна затвора до десет година, осим ако за нека од тих дела није надлежно Више јавно тужилаштво. Месна надлежност Основног јавног тужилаштва у Врању се простире и на територију општине у Бујановац, али за потребе овог истраживања је узорак ограничен на уписнике Основног суда у Врању, с обзиром да општина Бујановац има надлежно истурено одељење у Бујановцу, које је надлежно за подручје општине Прешево и има сопствене одвојене уписнике.

Предмет истраживања је феноменологија поступања јавног тужилаштва по поднетим кривичним пријавама, и то у Основном јавном тужилаштву у Врању, за период од 2020. године до 2022. године. Основни циљ истраживања је утврдити учесталост примене института одлагања кривичног гоњења, покретања истраге, непосредног оптужења и одбацивања кривичних пријава. У резултатима истраживања приказане су одлуке по кривичним пријавама у јавнотужилачкој пракси – конкретније, табеларно и графички су приказани подаци који садрже поднете кривичне пријаве, одбачене кривичне пријаве, опортунитет, истраге и непосредна оптужења у пракси *Основног јавног тужилаштва* у Врању од 2020. до 2022. године.

---

⁸¹ Службени гласник РС бр. 101/2013

Табела 1. Подаци из годишњег извештаја Основног тужилаштва у Врању

Година	Поднете кривичне пријаве	Одбачене кривичне пријаве	Непосредно оптужење	Истраге	Непосредна оптужења у пракси – КЕО
2020.	1278	185	258	21	195
2021.	1279	226	197	4	239
2022.	1359	246	337	23	197

Табела 2. Поднете кривичне пријаве

Година	Поднете кривичне пријаве
2020.	1278
2021.	1279
2022.	1359

Укупан број поднетих кривичних пријава у пракси Основног јавног тужилаштва у Врању од 2020. до 2022. године био је 3916.

Процентуални приказ према годинама дат је на Графику 1.

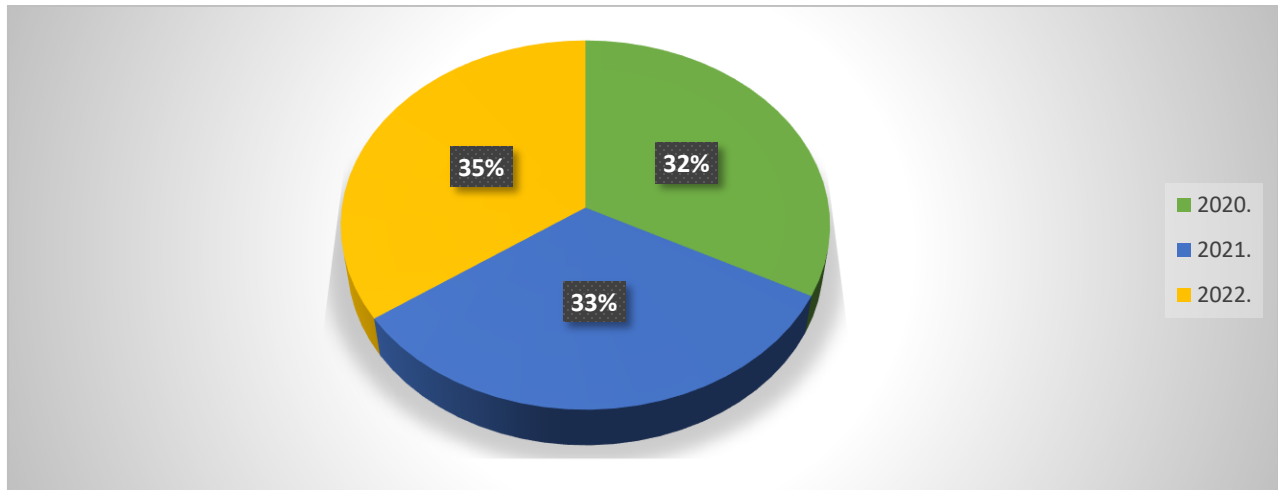

График 1. Укупан број поднетих кривичних пријава – процентуални приказ према годинама

Анализом графика можемо закључити да је приметан тренд повећања укупног броја кривичних пријава из године у годину.

Табела 3. Одбачене кривичне пријаве

Година	Одбачене кривичне пријаве
2020.	185
2021.	226
2022.	246

Укупан број одбачених кривичних пријава у пракси *Основног јавног тужилаштва* у Врању од 2020. до 2022. године био је 657. Процентуални приказ према годинама дат је на Графику 2.

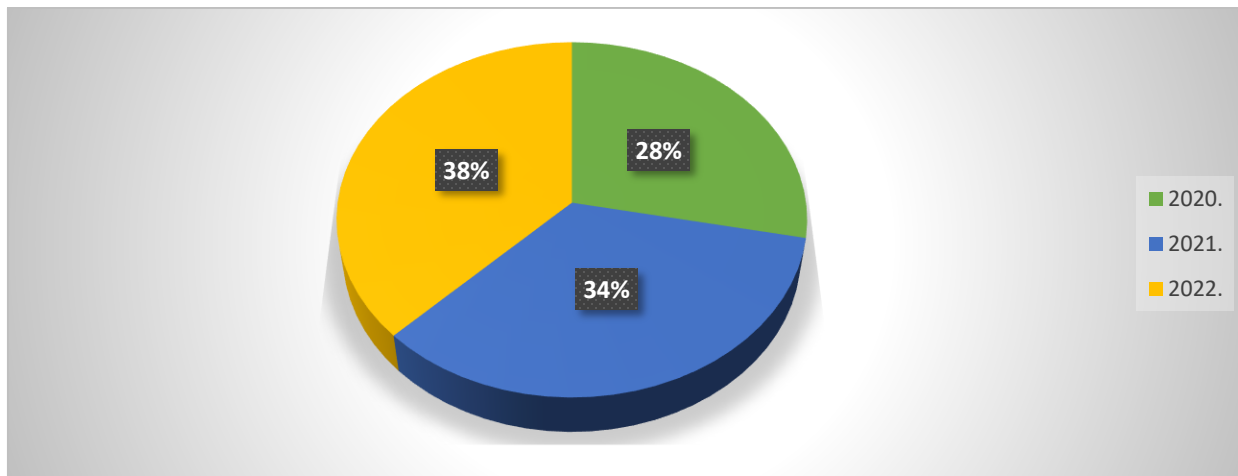

График 2. Укупан број одбачених кривичних пријава – процентуални приказ према годинама

Анализом графика можемо закључити да је стање исто, као у случају поднетих кривичних пријава. Конкретније, приметан је и тренд повећања укупног броја одбачених пријава из године у годину.

Табела 4. Непосредно оптужење

Година	Непосредно оптужење
2020.	258
2021.	197
2022.	337

Укупан број непосредних оптужења у пракси *Основног јавног тужилаштва* у Врању од 2020. до 2022. године био је 792. Процентуални приказ према годинама дат је на Графику 3.

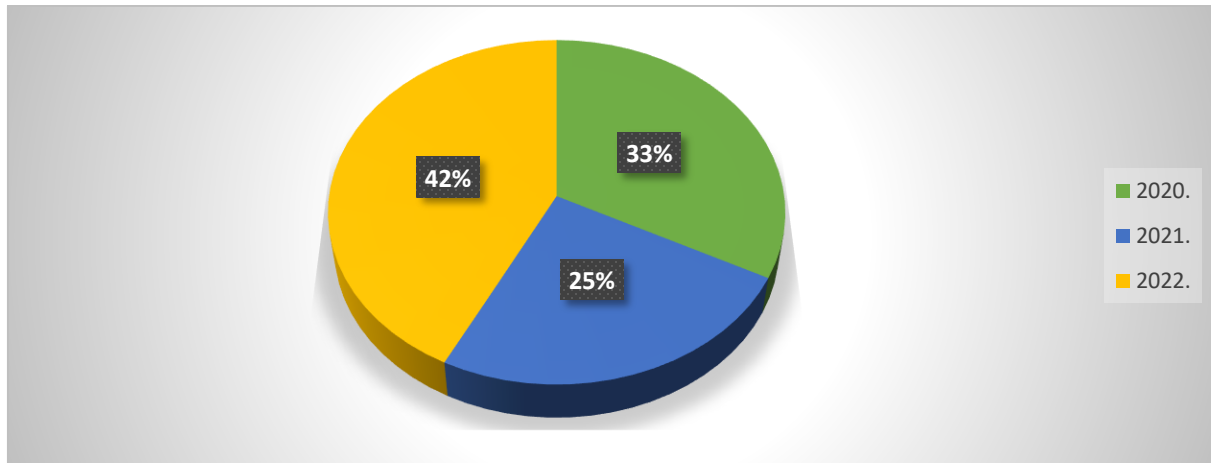

График 3. Укупан број непосредних оптужења – процентуални приказ према годинама

Као код поднетих и одбачених кривичних пријава, анализом графика можемо закључити да је приметан тренд повећања укупног броја непосредних оптужења из године у годину.

Табела 5. Истраге

Година	Истраге
2020.	21
2021.	4
2022.	23

Укупан број истрага у пракси *Основног јавног тужилаштва* у Врању од 2020. до 2022. године био је 48. Процентуални приказ према годинама дат је на Графику 4.

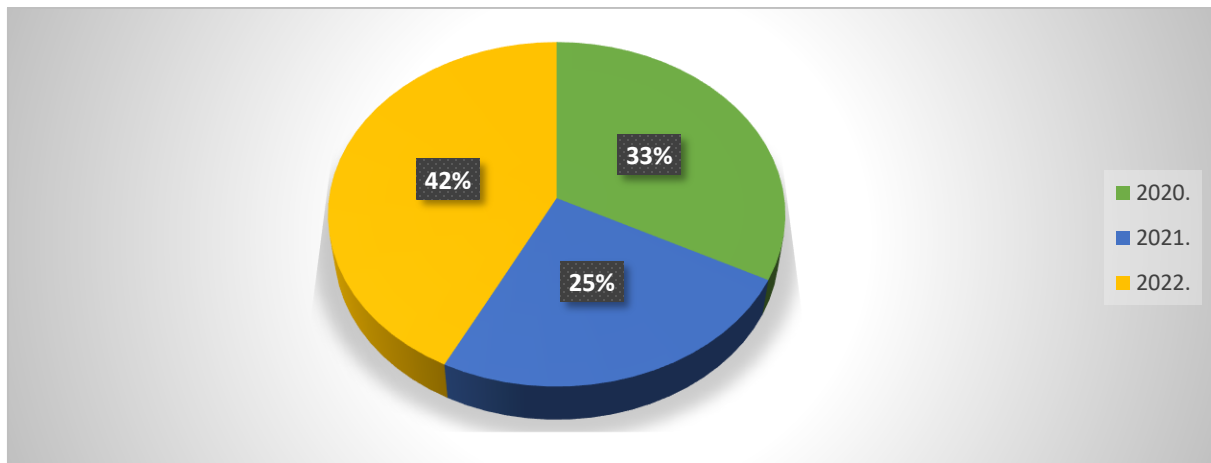

График 4. Укупан број истрага – процентуални приказ према годинама

У односу на претходне податке, када су у питању истраге, проценат се смањило током 2021. године, па је опет достигао стопу повећања током претходне године.

Табела 6. Непосредна оптужења у пракси – КЕО

Година	Непосредна оптужења у пракси – КЕО
2020.	195
2021.	239
2022.	197

Укупан број непосредних оптужења у пракси – КЕО *Основног јавног тужилаштва* у Врању од 2020. до 2022. године био је 631. Процентуални приказ према годинама дат је на Графику 5.

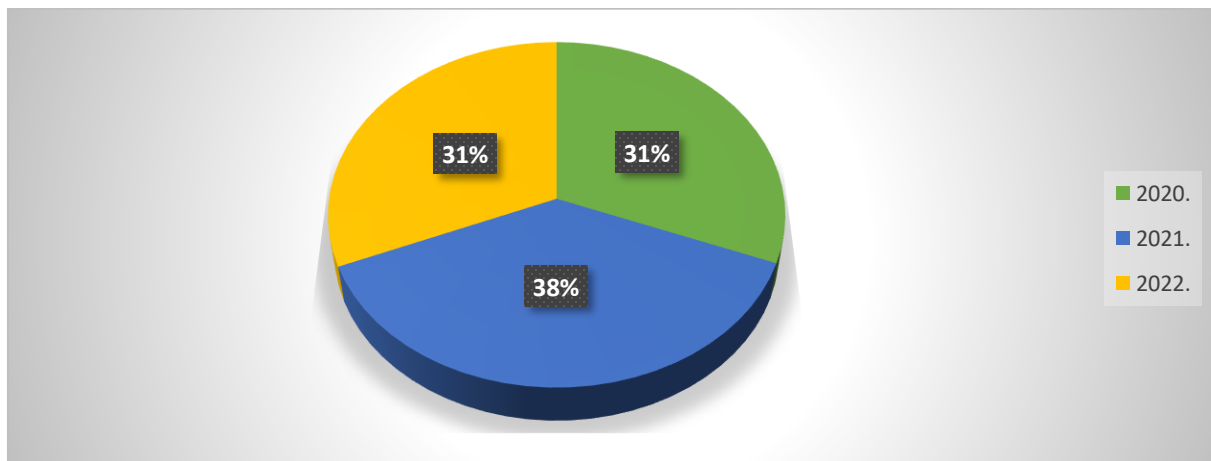

График 5. Укупан број непосредних оптужења у пракси (КЕО) – процентуални приказ према годинама

Када је реч о укупном броју непосредних оптужења у пракси (КЕО), након тренда повећања, у последњој години примећено је смањење па је проценат забележен током 2022. године, враћен на онај из 2020. године.

8. ЗАКЉУЧАК

Како је већ речено у раду, кривична пријава представља писани или усмени акт којим се јавни тужилац обавештава да је извршено кривично дело које се гони по службеној дужности, односно да постоје чињенице које указују да је оно извршено. Преткривични поступак се покреће по самом пријему кривичне пријаве. У њему дакле, јавни тужилац самостално или у сарадњи са полицијом утврђује да ли постоји такво кривично дело, врши идентификацију лица које је извршило то кривично дело и утврђује чињенице на основу којих се доноси закључак да ли постоји основ за оптужење.

Основни елементи које кривична пријава мора имати јесу превасходно чињенице које указују да ли је дошло до прекршаја *Кривичног закона* или неког другог закона којим су прописана кривична дела. Доказе који то поткрепљују треба у пријави посебно пописати и поднети као прилог. У пракси није неопходно да се тачно наведе о ком кривичном делу је реч, дакле када се подноси кривична пријава не мора се правно квалификовати дело. Такође, није неопходно ни да се подносилац кривичне пријаве потпише.

Он се може потписати али то није обавезно. Кривичну пријаву тужиоцу могу поднети сви државни органи, правна или физичка лица. Кривична пријава подноси се јавном надлежном тужиоцу (*са места на коме се десило извршење кривичног дела*). Потребно је рећи да се кривична пријава може поднети и суду, полицији или ненадлежном јавном тужиоцу имајући у виду да су у обавези да је одмах проследи надлежном јавном тужиоцу.

Дакле, према члану 7. *Законика о кривичном поступку*, кривични поступак почиње доношењем решења о одређивању притвора, пре подношења оптужног предлога у скраћеном поступку. У пракси се врло често дешава да за време предузимања одређених доказних радњи (овде се мисли на претходни поступак) против окривљеног лица буде одређен притвор који касније буде укинут јер буде утврђено да *не постоји довољан степен*

сумње за подношење оптужног предлога. У том случају се доноси и решење којим се одбацује кривична пријава јер не постоји основана сумња да је лице учинило кривично дело за које се гони по службеној дужности.

Дакле, у пракси се често дешава да је могуће утврдити да је окривљено лице учинило одређено кривично дело, а да се након неколико дана донесу нови докази којима се утврђује одбацивање пријаве имајући у виду да не постоји основи сумње да је лице починило кривично дело. Законски се сматра да је једино правилно поступање заправо изјава јавног тужиоца да одустане од кривичног гоњења одређеног лица.

За окривљеног је од значаја што га решење суда о обустави кривичног поступка *штити* од поновног кривичног гоњења (али и прекршајног) за исто дело (*ne bis in idem*). Ипак, решење о одбацивању пријаве не спречава његов поновни кривични прогон (и евентуалну осуђујућу пресуду). Јавни тужилац у претходном поступку може донети одлуку о непредузимању кривичног гоњења, одлуку о одустанку од кривичног гоњења и одлуку о одлагању кривичног гоњења. Одлука о непредузимању кривичног гоњења је решење о одбацивању кривичне пријаве и она се доноси само ако није почело кривично гоњење. Одлука о одустанку од кривичног гоњења је решење о одустанку од кривичног гоњења и она се доноси између почетка кривичног гоњења и почетка кривичног поступка наредбом о спровођењу истраге као и након донете наредбе о завршетку истраге (*a pre подношења оптужнице суду*). Посебна врста одлуке о одустанку од кривичног гоњења је наредба о обустави истраге.

9. ЛИТЕРАТУРА

- Council of Europe: Committee of Ministers, *Recommendation Rec(2000)19 of the Committee of Ministers to Member States on the Role of Public Prosecution in the Criminal Justice System*, 6 October 2000, Rec(2000)19, доступно на следећем интернет извору: <https://www.refworld.org/docid/43f5c8694.html>
- *Guidelines on the Role of Prosecutors*, 1999, 12., доступно на следећем интернет извору: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/guidelines-role-prosecutors>
- UN guidelines on the role of prosecutors from 1990., <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/guidelines-role-prosecutors>
- Делмас-Марти М., Спенсер J.P. (2005), *European Criminal Procedures*
- Y. Dandurand, (2007) „The role of prosecutors in promoting and strengthening the rule of law”, *Journal of Crime Law Social Change*, vol. 47
- Roxin C. Schünemann B. (2009), *Кривично процесно право*, Минхен, 26. издање „Verlag C.H. Beck“
- Seiler S. (2009), *Кривично процесно право*, Веч, 10. прерађено издање „Facultas. wuv“
- Roxin C. (1998), *Кривично процесно право*, Минхен, 25. издање, издавач „C.H. Beck“
- Falchi G.F. (1934), *Извешно процесно право*, Део I: Теорија, Падова
- Hausmaninger H. (2000), *Аустријски правни систем*, Хаг, друго издање, „Manzsche Verglas“ универзитетска књижара
- Jehle J.M., Wade M., Elsner B. (2008), *Prosecution and Division within Criminal Justice Systems in Europe. Aims and Desing of a Comparative Study*, Isne, 14. Deo, *European Jurnal on Criminal Policy and Research*
- Kern E., Roxin C. (1976), *Кривично процесно право*, Минхен, 14. издање, издавач „C.H.Beck“
- Илић И. (2020.), „The impact of the adversalization of criminal proceedings on the procedural position and the relationship between the police and the public prosecutor“, *International Scientific Coonference „Towards Better Future: Human Rights, Organised Crime and Digital Society“*

- Бејатовић, С., Шкулић, М., Илић, Г., (2013), *Приручник за примену Закона о кривичном поступку*, Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије, Београд
- Бејатовић С. (2010), *Кривично процесно право, друго допуњено издање*, Службени гласник, Београд
- Бејатовић, С. (2019), *Кривично процесно право*, Београд
- Бубаловић, Т., Пивић, Н. (2014), *Кривично процесно право – Посебни део*. Зеница
- Васиљевић, Т., Грубач, М. (2013), *Коментар Законика о кривичном поступку*. Београд
- Воштинић М. (2022), *Кривична пријава – теоријски и практични аспекти*, *Часопис безбедност*, 1/2023
- Вујовић Р. (1995), Одлуке јавног тужиоца по кривичној пријави, часопис *Безбедност*, стр. 34 – 52.
- Вуковић Н. (2021), Одлуке јавног тужиоца о непредузимању кривичног гоњења и одустанку од кривичног гоњења – увођење решења о одустанку од кривичног гоњења, часопис *CRIMEN (XII) 2/2021*, стр. 48–166
- Грубач М. (2006), *Кривично – процесно право, четврто измењено и допуњено издање*, Службени гласник, Београд
- Грубач, М., Васиљевић, Т. (2014), *Коментар Законика о кривичном поступку*. Београд.
- Закон о јавном тужилаштву, "Сл. гласник РС", бр. 10/2023
- Законик о кривичном поступку, "Сл. гласник РС", бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014, 35/2019, 27/2021 - одлука УС и 62/2021 – одлука УС
- Закон о пореском поступку и пореској администрацији, Службени гласник РС, бр. 80/02, 84/02, 23/03, 70/03, 55/04, 61/05, 85/05 – др. закон, 62/06 – др. закон, 63/06, 61/07, 20/09, 72/09 – др. закон, 53/10, 101/11, 2/12, 93/12, 47/13, 108/13, 68/14 и 105/14.
- Закон о уређењу судова, "Сл. гласник РС", бр. 10/2023
- Илић, Г.П., Мајић, М., Бељански, С., Трешњев, А. (2013), *Коментар Закона о кривичном поступку, шесто измењено и допуњено издање*, ЈП Службени гласник,

Београд

- Кнежевић С. (2019), Кривично процесно право, Општи део, Ниш, 2019, Правни факултет Универзитета у Нишу
- Константиновић Вилић С. Костић М. (2011), Пенологија, Ниш, Правни факултет Ниш
- Марковић Б., (1930), Уџбеник судског кривичног поступка Краљевине Југославије, Народна штампарија, Београд
- Правилник о управи у јавним тужилаштвима, Службени гласник Републике Србије, бр. 110/2009, 87/2010, 5/2012, 54/2017, 14/2018 и 57/2019.
- Радуловић, Д. (2009), *Кривично процесно право*, Подгорица
- Роскић Р. Вукчевић Б. Н. (2019), *Коментар законика о кривичном поступку*, Београд, Пословни биро ДОО
- Симовић, М., Симовић, Н. (2011), Кривично процесно право II, посебни део, Источно Сарајево
- Кнежевић С., Кривично процесно право, Посебни део, Ниш, 2019, Правни факултет Универзитета у Нишу
- Шкулић М. (2020), Кривично процесно право, Београд
- *Устав Републике Србије* Сл. гласник РС, бр. 98/2006 и 115/2021, чл.155.ст.1.

10. ПРИЛОГ – ФОРМА КРИВИЧНЕ ПРИЈАВЕ

ОСНОВНОМ ЈАВНОМ ТУЖИЛАШТВУ

КРИВИЧНА ПРИЈАВА

Против (име и презиме, адреса и остали подаци о лицу) зато што је (навести време дешавања) он лично (опис дела), чиме је учинио кривично дело (навести назив дела) из члана (број члана) *Кривичног законика*.

Образложење

(Навести извршене радње, време и место и околности)

Предлажем

с обзиром да се ради о кривичном делу које се гони по службеној дужности, да тужилаштво као месно надлежно, против окривљеног (име и презиме) подигне оптужни акт због кривичног дела (навести назив дела) из члана број (број) *Кривичног законика*, да се у судском поступку саслушају (име и презиме и адреса сведока), као и да се изведу, по потреби, други докази, те да окривљени буде оглашен кривим и осуђен у складу са законом.

У (место)

дана (датум) године

ПОДНОСИЛАЦ ПРИЈАВЕ

_____
(име и презиме)

Прилог: (навести писане доказе који се прилажу).

11. САЖЕТАК И КЉУЧНЕ РЕЧИ

Кривична пријава представља писани или усмени акт којим се јавни тужилац обавештава да је извршено кривично дело које се гони по службеној дужности – постоје чињенице које указују да је оно извршено. Као таква кривична пријава регулисана је одредбама *Законика о кривичном поступку*. *Законик о кривичном поступку* предвиђа да се за кривична дела за која се гони по службеној дужности кривична пријава подноси надлежном јавном тужиоцу, писмено, усмено, или другим средством, али је у пракси уочено да се у великом броју случајева кривична пријаву прво подноси полицији.

Циљ рада се огледа у томе да прикажемо основне појмове унутар предметне проблематике, да анализирамо узрочно – последичне везе. Конкретно, у оквиру наше теме, потребно је истражити и приказати дефинисање појма кривичне пријаве, њених основних елемената, класификацију врста кривичне пријаве и начина подношења кривичне пријаве, да се укаже на поступак подношења кривичне пријаве, значај кривичне пријаве за покретање и вођење поступка од стране јавног тужиоца против учиниоца кривичног дела, последице подношења кривичне пријаве, као одлуке које јавни тужилац доноси по поднетим кривичним пријавама.

Конкретан циљ рада је да се применом научних метода дође до сазнања о одлукама по поднетим кривичним пријавама у јавнотужилачкој пракси у Основном јавном тужилаштву у Врању у периоду од 2020. до 2022. године, како би на конкретном примеру показали тероијска становишта.

Кључне речи: Кривична пријава, начин подношења кривичне пријаве, врсте кривичних пријава, елементи кривичне пријаве, одлуке јавног тужиоца по поднетим кривичним пријавама.

12.SUMMARY AND KEY WORDS

A criminal charge is a written or oral act by which the public prosecutor is notified that a criminal offense has been committed, that is being prosecuted *ex officio* – and that there are facts that indicate that it has been committed. As such, criminal charges are regulated by the provisions of *The Code of Criminal Procedure*. *The Code of Criminal Procedure* stipulates that for criminal acts that are prosecuted *ex officio*, a criminal charge is submitted to the public prosecutor of the corresponding jurisdiction, in writing, orally, or by other means, but in practice it has been observed that in a large number of cases, the criminal charge is first submitted to the police.

The aim of the paper is to present the basic concepts within the subject matter, to analyze cause-and-effect relationships. Specifically, within our topic, it is necessary to research and present the definition of the concept of a criminal charge, its basic elements, the classification of types of criminal charges and the way of filing a criminal charge, to point out the procedure for filing a criminal charge, the importance of a criminal charge for the initiation and management of proceedings by of the public prosecutor against the perpetrator of the criminal act, the consequences of filing a criminal charge, such as the decisions that the public prosecutor makes based on the submitted criminal charges.

The specific goal of the paper is to use scientific methods to find out about the decisions on submitted criminal charges in the public prosecutor's practice in the Basic Public Prosecutor's Office in Vranje in the period from 2020 to 2022, in order to show the theoretical viewpoints on a concrete example.

Keywords: Criminal charge, method of filing a criminal charge, types of criminal charges, elements of a criminal charge, decisions of the public prosecutor on submitted criminal charge.

13.БИОГРАФИЈА

Кандидат, Станковић Лазар, рођен је 10. августа 1992. године у Врању. Завршио је Основну школу „Бранко Радичевић“ у Бујановцу, а потом и Гимназију „Бора Станковић“ у Врању, природно-математички смер. Правни факултет Универзитета у Нишу, уписао је 2011. године, а дипломирао је октобра 2017. године, са просечном оценом 7,45. Новембра 2017. године, започео је обављање приправничког стажа у адвокатској канцеларији Цветковић Синише у Врању, а од августа 2018. године, наставио је са стажирањем у Основном јавном тужилаштву у Врању, где је радио у радном односу на радно месту *тужилачки приправник*, до августа 2021. године. Након стицања услова, новембра 2020. године, положио је Првосудни испит. У току 2021. и 2022. године, радио је на радном месту *секретар школе*, након чега је од новембра 2022. до фебруара 2023. године, радио на радном месту *извршилачки помоћник*, а потом од фебруара 2023. године, на радном месту *водећег референта правних послова* у компанији „АЛФА-ПЛАМ“ у Врању. Септембра 2023. године, унапређен је у *руководиоца правног сектора*. Октобра месеца 2022. године, уписао је мастер студије на Правном факултету у Нишу, општи смер – ужа кривичноправна научна област.

ИЗЈАВА О ИСТОВЕТНОСТИ
ШТАМПАНОГ И ЕЛЕКТРОНСКОГ ОБЛИКА МАСТЕР РАДА

Име и презиме аутора мастер рада: Лазар Станковић, М 023/22-0

Наслов мастер рада: Кривична пријава

Ментор: Проф.др Иван Илић

Изјављујем да је електронски облик мастер рада у pdf формату истоветан штампаном облику, који сам предао/ла Правном факултету Универзитета у Нишу.

У Нишу, 27.05.2024. године

Потпис аутора

ИЗЈАВА О АУТОРСТВУ И ОДОБРАВАЊУ ОБЈАВЉИВАЊА МАСТЕР РАДА

Изјављујем да је мастер рад, под насловом „Кривична пријава“ пријављен и одбрањен на Правном факултету Универзитета у Нишу:

- резултат сопственог истраживачког рада;
- да овај мастер рад у целини, нити у деловима, нисам пријављивао/ла на другим факултетима, нити универзитетима;
- да нисам повредио/ла ауторска права, нити злоупотребио/ла интелектуалну својину других лица.

Дозвољавам да се овај мастер рад чува у библиотеци и објави на сајту Правног факултета Универзитета у Нишу, са подацима о датуму одбране и комисији пред којом је рад брањен.

Аутор мастер рада: Лазар Станковић, М 023/22-0

У Нишу 27.05.2024.године

Потпис аутора
